

OBZOR 2020 - analiza prvih rezultata

Šimić, Tonči

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:011912>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

Tonči Šimić

Obzor 2020 – analiza prvih rezultata

Diplomski rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

Tonči Šimić

Obzor 2020 – analiza prvih rezultata

Diplomski rad

JMBAG: 0303037228, redoviti student

Studijski smjer: Poslovna informatika

Predmet: Programi i fondovi Europske unije

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Međunarodna ekonomija

Mentor: prof.dr.sc. Ines Kersan Škabić

Pula, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra ekonomije/poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu
Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. EUROPA 2020 – temeljni strateški dokument Europske unije	2
2.1. Inicijative za pametan rast	5
2.2. Inicijative za održiv rast	9
2.3. Inicijative za uključiv rast.....	10
2.4. Proračun	11
3. SEDMI OKVIRNI PROGRAM ZA ISTRAŽIVANJE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ I DEMONSTRACIJSKE AKTIVNOSTI (FP7)	16
3.1. Obilježja programa FP7	16
3.2. Proračun programa FP7	18
3.3. Rezultati programa FP7.....	22
3.4. Primjeri dobre prakse	31
4. OBZOR 2020.....	33
4.1. Struktura programa Obzor 2020.....	34
4.2. Obilježja programa	36
4.3. Instrumenti i aktivnosti programa OBZOR 2020	38
4.4. Proračun programa Obzor 2020.....	42
5. ANALIZA PRVIH REZULTATA PROGRAMA OBZOR 2020	44
5.1. Broj zaprimljenih prijava	44
5.2. Stopa uspješnosti	49
5.3. Potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava.....	52
5.4. Odnos novih i iskusnih prijavitelja.....	56
5.5. SME instrument	57
5.6. Broj ekspertnih evaluatora	58
5.7. Primjeri dobre prakse	59
6. ZAKLJUČAK.....	62
SAŽETAK	63
SUMMARY	64
LITERATURA	65
POPIS TABLICA, GRAFOVA I SLIKA	68

1. UVOD

U ovom diplomskom radu analizirati će se prvi rezultati programa Obzor 2020. Cilj je analizirati uspješnost programa kroz prve dvije godine funkcioniranja odnosno zaključiti koliko su pojedine zemlje Europske unije kvalitetno iskoristile mogućnosti ovog programa. Također, jedan od ciljeva je zaključiti koliko je program Obzor 2020 uspješan u odnosu na program prethodnog razdoblja.

Diplomski rad je podijeljen u šest poglavlja. U drugom poglavlju opisuje se temeljni strateški dokument Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Europa 2020 je strategija za pametan, održiv i uključiv rast koja bi trebala pomoći Europskoj uniji povećati i zadržati konkurentnost. Također, u ovom poglavlju analizira se proračun Europske unije za trenutno razdoblje.

U trećem poglavlju opisuje se Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj. Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj je program koji prethodi programu Obzor 2020. Donesen je za razdoblje od 2007. do 2013. godine. U nastavku je analiziran proračun programa i rezultati programa. Za analizu je korišten finalni izvještaja kojeg je 2015. godine objavila Europska komisija.

U četvrtom poglavlju prikazuje se struktura programa Obzor 2020, te se navode obilježja, instrumenti i aktivnosti. Obzor 2020 je novi financijski instrument Europske unije za istraživanje i inovacije za razdoblje 2014. do 2020. godine, te bi trebao poduprijeti prioritet Inovativna Unija i ojačati globalnu konkurentnost Europske unije.

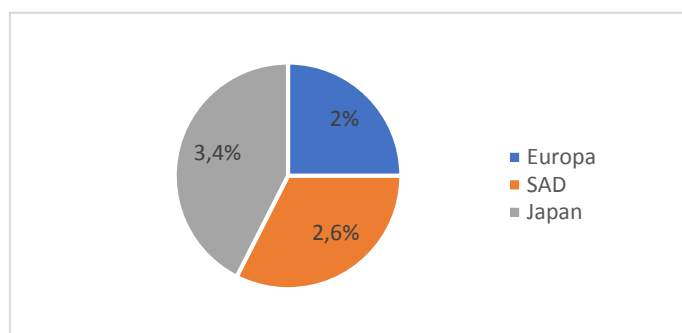
U petom poglavlju analizirani su prvi rezultati programa Obzor 2020. Analiziran je broj zaprimljenih projektnih prijedloga, broj potpisanih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava itd. Za analizu su korišteni podaci iz izvještaja o Obzor-u 2020. kojeg je 2015. godine objavila Europska komisija. U radu je korištena statistička metoda, metoda analize, povijesna metoda, komparativna metoda i metoda kompilacije.

2. EUROPA 2020 – temeljni strateški dokument Europske unije

Europa 2020 je strategija za pametan, održiv i uključiv rast. Temeljni je strateški dokument Europske unije za razdoblje 2014-2020. Ciljevi i prioriteti određeni ovom strategijom ugrađuju se u sve strateške i planske europske dokumente, te u sve dokumente niže razine. Sve zemlje članice, dužne su u svoje nacionalne i regionalne programske dokumente uključiti navedene prioritete, te oni moraju biti usmjereni ka ostvarenju zacrtanih ciljeva i prioriteta Europske unije. Instrumenti i fondovi doprinijet će realizaciju projekata kod kojih je utvrđena jasna povezanost s ciljevima i prioritetima Europske unije. Ciljeve i prioritete definirane u strategijama podupiru instrumenti kohezijske politike ili politike regionalnog razvoja, a to su strukturni fondovi, kohezijski fond, fondovi koji podupiru zajedničku poljoprivrednu i zajedničku ribarsku politiku, te razni financijski programi koje provodi europska komisija izravno.

Strategija Europa 2020 donesena je u vrijeme svjetske gospodarske kriza u kojoj je GDP¹ Europske unije pao za 4,3%, industrijska je proizvodnja na razini devedesetih godina, te je 25 milijuna ljudi nezaposleno što čini 11% ukupnog radno sposobnog stanovništva. Također, prosječni deficit od 7% GDP-a i javni dug iznad 80% GDP-a pokazuje da je u dvije godine krize izbrisano 20 godina fiskalne konsolidacije.² Zbog navedenih razloga stanovništvu je otežano posuđivanje, investiranje i trošenje, pa su mnogi investicijski planovi, projekti i ideje propali. Čak i prije krize, Europska unija je kaskala za konkurencijom što možemo vidjeti na sljedećim grafovima.

Graf 1: Ulaganje u istraživanje i razvoj prije krize (% GDP-a)

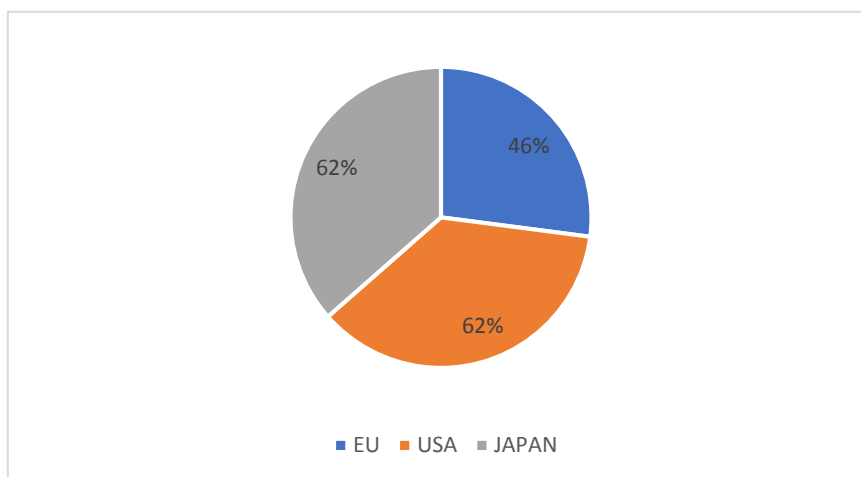
Izvor: izradio autor prema Tufekčić, M., EU politike i fondovi 2014-2020, Zagreb, Plavi partner, 2013., str. 12.

¹ Eng. Gross domestic product

² Tufekčić, M. i Tufekčić, Ž., EU politike i fondovi 2014-2020, Zagreb, Plavi partner, 2013., str. 11.

Na grafu 1. prikazano je kako Europska unija samo 2% GDP-a ulaže u istraživanje i razvoj, dok USA i Japan ulažu 2,6 %, odnosno 3,4% GDP-a. Ovaj podatak pokazuje kako Europska unija ima nedovoljno iskorištene informacijske i komunikacijske tehnologije, te je tržište nedovoljno otvoreno i dinamično. Drugi problem može se iščitati iz sljedećeg grafa.

Graf 2: Stopa zaposlenosti starijih radnika u 2013. godini (55 - 64 godine)

Izvor: izradio autor prema Tufekčić, M., EU politike i fondovi 2014-2020, Zagreb, Plavi partner, 2013., str. 12.

Europska stopa zaposlenosti iznosila je 69 %, te je od toga samo 46% starijih radnika, dok je u USA-u i Japanu ta stopa iznosila 62%. Također, interesantna je činjenica da Europljani u prosjeku rade 10% sati manje od Japanaca i Amerikanaca.

Jačanje konkurencije iz Kine, Japana i Indije, te zbog nestabilnosti svjetskog financijskog tržišta, klimatskih promjena, nedostataka resursa i sirovina stavlja Europu pred velike izazove, te je ona prinuđena djelovati kako bi držala korak s konkurencijom.

Pozitivno je to što Europa ima talentirane i kreativne ljude, jaku industrijsku bazu, propulzivan uslužni sektor, visokokvalitetan poljoprivredni sektor, snažnu pomorsku tradiciju, jedinstveno tržište i zajedničku valutu i slično. Sve navedeno bi trebalo pomoći Europi da ostvari nekakav održiv rast. Upravo je pametan, održiv i uključiv rast ključan pojam strategije Europa 2020. Kako bi se takav rast ostvario postavljena su tri osnovna prioriteta za naredno plansko razdoblje: ³

³ Maletić, I. et al., EU projekti – od ideje do realizacije, Zagreb, TIM4PIN, 2016., str. 13.

- Pametan rast – rast i razvoj gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama
- Održiv rast – rast koji uključuje efikasnu upotrebu resursa i energije, te ekološki prihvatljivo i konkurentno gospodarstvo
- Uključiv rast – rast koji uključuje sve zemlje članice, regije, i svakog pojedinca, to je gospodarstvo visoke zaposlenosti i socijalne uključenosti.

Kao što je navedeno, globalna konkurencija ulaže značajna sredstva u istraživanje i razvoj, razvoj novih tehnologija i inovacija, te bi Europska unija, kako bi mogla pratiti konkurenciju i biti globalno konkurenta morala svoj rast temeljiti na znanju i inovacijama. Znanje i inovacije donose konkurentsku prednost, veću dodatnu vrijednost, novi rast i zapošljavanje. Drugi prioritet govori da rast mora biti održiv. Rast mora biti ekološki prihvatljiv, te mora biti učinkovit zbog toga što su klasični izvori energije sve rjeđi, skuplji i s ekološkog gledišta upitni. Također, društvo i gospodarstvo moraju poštivati okoliš i maksimalno smanjiti negativne učinke. Treći prioritet govori kako rast mora biti uključiv, odnosno da u njemu sudjeluju sve zemlje članice, sve regije, sve društvene skupine i svaki pojedinac.

Kako bi ostvarila zadane prioritete Europska unija je postavila ciljeve koje želi postići krajem planskog razdoblja, tj. 2020. godine : ⁴

- Zaposlenost populacije između 20 i 64 godine na razinu od 75%,
- Ulaganje u istraživanje i razvoj na razini od 3% EU GDP-a,
- Postignuće klimatsko / energetske cilja '20/20/20',
- Postotak ranog napuštanja školovanja ispod 10%, te minimalno 40% mlade generacije s diplomom,
- 20 milijuna manje ljudi izloženih riziku siromaštva.

S obzirom da se strateški ciljevi i prioriteti prenose na sve druge europske strategije, i dokumente, prihvatljivi su oni projekti koji doprinose pametnom, održivom i uključivom rastu i konkretnim zacrtanim i mjerljivim ciljevima.

⁴ European Commission, Strategija Europa 2020, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hr, (pristupljeno 16. studeni 2017.).

Nadalje, Europska komisija istaknula je sedam inicijativa kojima će nastojati ostvariti i ubrzati svaki od postavljenih ciljeva i istaknutih prioriteta: ⁵

- Unija inovacija – cilj je poboljšati dostupnost financiranja za istraživanja i inovacije, te osiguravanje mogućnosti transformacije ideja u proizvode ili usluge.
- Mladi u pokretu – cilj je poboljšanje kvalitete obrazovnog sustava i olakšavanje ulaska mladih na tržište rada.
- Digitalni program za Europu – cilj je ubrzavanje uvođenja brzog interneta i ostvarivanje koristi jedinstvenog digitalnog tržišta za stanovništvo i gospodarstvo.
- Resursno učinkovita Europa – cilj je odvajanje ekonomskog rasta od korištenja resursa, podrške ekonomiji koja koristi male razine ugljena, povećanje korištenja obnovljivih izvora i promicanje energetske učinkovitosti.
- Industrijska politika za vrijeme globalizacije – cilj je poboljšanje poslovnog okruženja, posebice za male i srednje poduzetnike, te poticanje razvoja snažne industrijske osnove koja će biti konkurentna na svjetskom tržištu.
- Program za nove vještine i zapošljavanje – cilj je moderniziranje tržišta rada kroz cjeloživotno obrazovanje i veću mobilnost, te osigurati bolje uravnoteženje ponude i potražnje na tržištu rada.
- Europska platforma protiv siromaštva – cilj je osigurati takvu društvenu i teritorijalnu koheziju da korist od rasta gospodarstva bude što šire raspoređena, te da se siromašnima i društveno isključenima osigura život u dostojanstvu i društvenoj uključenosti.

Ovim inicijativama određene su mjere za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta, te mjere koje se očekuju od zemlja članica. Iz ovih mjera zemlje članice mogu prepoznati aktivnosti i projekte koji će se financirati i podupirati iz europskih fondova.

2.1. Inicijative za pametan rast

Pojam pametan rast označava jačanje znanja koje će doprinijeti rastu gospodarstva. Pod tim se podrazumijeva poboljšavanje kvalitete obrazovanja, jačanje istraživanja,

⁵ I. Maletić, op.cit., str. 14.

promoviranje inovacija i transfer znanja kroz Europsku uniju, punu upotrebu informacijskih i komunikacijskih tehnologija i osiguravanje da inovativne ideje postanu proizvodi i usluge koje generiraju rast i zapošljavanje. Kako bi se potaknuo pametan rast potrebno je povećati ulaganja u istraživanje i razvoj na oko 3% GDP-a, te poboljšati sustav obrazovanja odnosno povećati broj mladih koji stječu fakultetsko obrazovanje na 40% i na 10% smanjiti broj mladih koji napuštaju školu. Globalna potražnja za informacijskim i komunikacijskim tehnologijama procjenjuje se na oko 2.000 milijardi USD, a samo jedna četvrtina ukupne potražnje proizlazi od europskog gospodarstva. Zbog svega navedenog postoji tri inicijative koje će pokušati riješiti navedene probleme. To su: inicijativa 'Unija inovacija', inicijativa 'Mladi u pokretu' i inicijativa 'Digitalni program za Europu'.

Cilj inicijative 'Unija inovacija' je fokusiranje politike inovacija, te istraživanja i razvoja na glavne društvene izazove kao što su energetska učinkovitost, demografske promijene, klimatske promjene, učinkovito korištenje resursa i slično. Navedene ciljeve Europska unija planira ostvariti pomoću različitih mjera kao što su:⁶ razvoj strateških istraživačkih programa koji su orijentirani na energetska sigurnost, transport, klimatske promjene, ekonomično iskorištavanje resursa, zdravlje, starenje stanovništva i slično, dovršetak europskog istraživačkog centra, poboljšavanje uvjeta ulaganja u inovacije, poticanje razvoja novih industrija i slično.

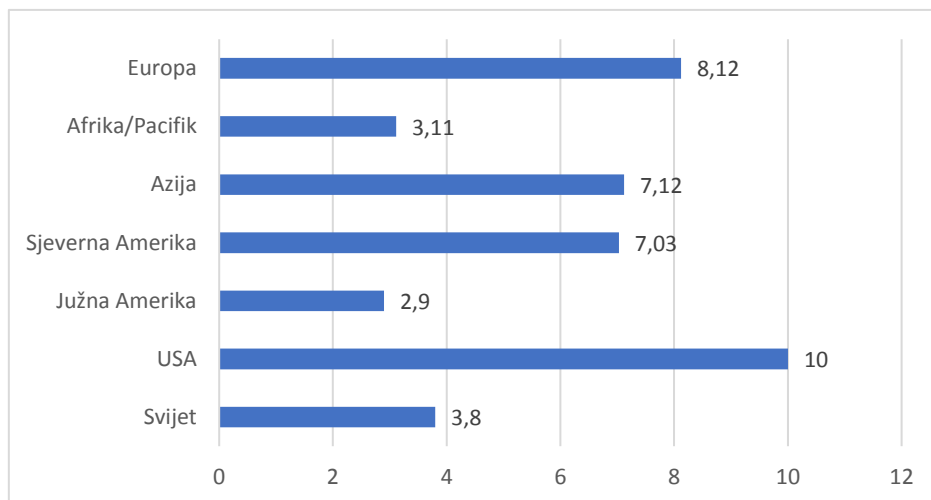
Sljedeća inicijativa je 'Mladi u pokretu'. Cilj joj je povećati kvalitetu europskog visokog obrazovnog sustava i institucija tako što će se poboljšati opća kvaliteta obrazovanja, mobilnost studenata i zapošljavanje mladih. Pomoću nje pokušati će se uspostaviti različite političke inicijative koje će pomoći mladima pri zapošljavanju i obrazovanju u Europskoj uniji. U sklopu inicijative provoditi će se različite mjere koje će podupirati programi Europske unije i strukturni fondovi. Također, 2013. godine donesena je nova inicijativa 'Jamstvo za mlade'. Cilj inicijative je ljudima mlađim od 25 godina osigurati kvalitetnu ponudu za zapošljavanje, praksu i pripravništvo. Neke od ostalih inicijativa su: modernizacija visokog obrazovanja u EU-u, razvoj Strateškog inovacijskog

⁶ European Commission (2010), EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC2020> (pristupljeno 22. siječanj 2018.).

programa na razini EU-a te unaprjeđenje međusektorskih pristupa u skladu s pitanjima i potrebama mladih ljudi.⁷

Sljedeća inicijativa je 'Digitalni program za Europu'. Cilj ove inicijative je osigurati ekonomsku i društvenu korist od jedinstvenog digitalnog tržišta temeljenog na ultra brzom internetu. Cilj je da do 2020. godine prosječna brzina u Europi bude 30Mbps, te da 50% ili više kućanstava ima brzinu iznad 100Mbps. Na sljedećem grafu možemo vidjeti prosječnu brzinu interneta po kontinentima u 2013. godini:

Graf 3: Prosječna brzina interneta (mbps) u 2013. godini

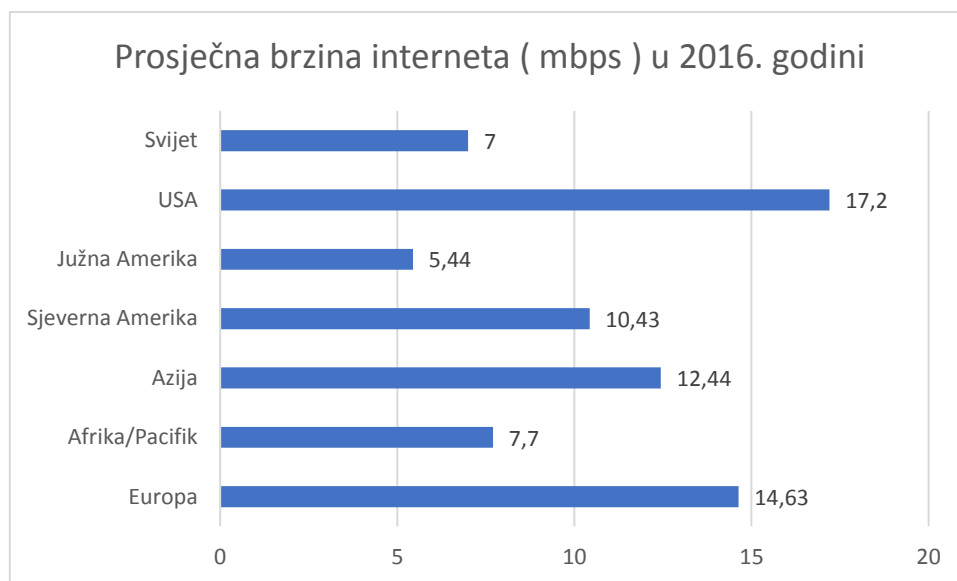

Izvor: izradio autor prema Akamai's (2014) , State of the Internet Q4 2013 Report, <https://www.akamai.com/us/en/multimedia/documents/state-of-the-internet/akamai-q4-2013-state-of-the-internet-connectivity-report.pdf>

Graf prikazuje kako Europa ima prosječnu brzinu 8,12Mbps, što je vrlo daleko od zacrtanog cilja. Ipak, ako se pogledaju podaci iz 2016. godine može se zaključiti kako se brzina Internet uvelike poboljšala:

⁷ European Commission (2010), Program obrazovanja i vještina za mlade ljude, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ef0024&from=EN> (pristupljeno 22. siječanj 2018.).

Graf 4: Prosječna brzina interneta (mbps) u 2016. godini

Izvor: izradio autor prema Akamai's (2014), State of the Internet Q4 2016 Report.
<https://www.akamai.com/kr/ko/multimedia/documents/state-of-the-internet/q4-2016-state-of-the-internet-connectivity-report.pdf>

Na grafu 4. vidljivo je kako prosječna brzina interneta u Europi iznosi 14,63 Mbps, što dovodi do zaključka da je prosječna brzina interneta porasla za 80%. Ukoliko se nastavi takav tren, mogao bi se ostvariti zacrtani cilj o prosječnoj brzini koja iznosi 30mbps.

Pred ovu inicijativu stavljeni su brojni izazovi. Neki od njih su:⁸ Širokopojasni pristup, redizajn europskog telekomunikacijskog sektora, te jedinstveno digitalno tržište prihvatljivo za potrošače. Važnost širokopojasnog interneta je u tome što je razvoj interneta jednako važan kao što je nekada bio razvoj električne energije. Glavni elementi redizajna Europskog telekomunikacijskog sektora su:⁹ otvoreni internet, veća prava potrošača, nenaplaćivanje dodatnih naknada za roaming u EU-u, koordinirana dodjela spektra, sigurnost za ulagače. Posljednji izazov je jedinstveno digitalno tržište prihvatljivo za potrošače. U Europskoj uniji nedovoljno je razvijena e-trgovina, kao i razvoj web i mobilnih aplikacija. To će se pokušati promijeniti pomoću akcijskog plana StartUpEurope¹⁰ koji će jačati poslovno okruženje u informacijskoj i

⁸ Europska komisija (2014), Digitalna agenda za Europu, <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Digitalna%20agenda%20za%20Europu.pdf>

⁹ loc.cit.

¹⁰ loc.cit.

komunikacijskoj tehnologiji, te će pomoći u dobivanju sredstava, te otvaranju novih radnih mjesta.

2.2. Inicijative za održiv rast

Pojam održiv rast odnosi se na razvoj učinkovitog, konkurentskog i održivog gospodarstva. Europa mora poduzeti korake koji će osigurati veću konkurentnost, brigu o zaštiti okoliša, učinkovitost upotrebe resursa, upotrebu obnovljivih izvora energije i slično. U sklopu inicijativa za održiv rast postoje dvije inicijative: 'Resursno učinkovita Europa' i 'Industrijska politika za vrijeme globalizacije'.

Cilj inicijative "Resursno učinkovita Europa" je osigurati efikasnu upotrebu resursa i zelene ekonomije odnosno smanjiti ovisnost ekonomskog rasta od resursa i upotrebe energije, smanjiti emisiju CO₂, poboljšati konkurentnost i slično. Navedene ciljeve Europska unija će pokušati ostvariti pomoću određenih mjera: ¹¹ jačanje okvira za korištenje tržišno utemeljenih instrumenata, mobilizacija financijskih instrumenata Europske unije, dovršetak unutarnjeg energetskeg tržišta, usvajanje i provedba plana energetske učinkovitosti i slično.

Inicijativa 'Industrijska politika za vrijeme globalizacije' ima za cilj izraditi okvir za modernu industrijsku politiku, za potporu poduzetništvu, za promoviranje konkurentnosti europske industrije i usluga, te pomoći svim zainteresiranim stranama iskoristiti prednosti globalizacije i zelene ekonomije. Europska komisija surađivati će sa sudionicima različitih područja i stvoriti okvir koji će omogućiti modernu industrijsku politiku koja će podupirati poduzetništvo te osigurati spremno suočavanja sa različitim izazovima. Neke od mjera ove inicijative su: ¹² razvoj horizontalnog pristupa industrijskoj politici, unapređenje poslovnog okruženja, poticanje internacionalizacije, razvoj učinkovite svemirske politike i drugo.

¹¹ European Commission (2010), EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC2020>

¹² Loc.cit.

2.3. Inicijative za uključiv rast

Pojam 'uključiv rast' odnosi se na osnaživanje ljudi pomoću visoke zaposlenosti, ulaganja u njihova znanja i vještine, osiguravanje i modernizaciju tržišta rada, trening, obuku, socijalnu zaštitu, te sve ono što će ljudima pomoći u borbi protiv siromaštva. U sklopu ovih inicijativa postoje dvije inicijative: 'Program za nove vještine i zapošljavanje' i 'Europska platforma protiv siromaštva'.

Inicijativa 'Program za nove vještine i zapošljavanje' ima za cilj modernizirati tržište s većom razinom zaposlenosti, te stvoriti održiv socijalni sustav. Znači, potrebno je stjecanjem novih vještina omogućiti radnoj snazi da se prilagode promjeni karijere i novim radnim uvjetima, te se na taj način smanjuje nezaposlenost i povećava produktivnost rada. Neke od mjera ove inicijative su: ¹³ cjeloživotno obrazovanje, usvajanje pravnog okvira koji će promovirati fleksibilan rad, izbjegavanje novih rizika za zdravlje i sigurnost na poslu i drugo.

Sljedeća je inicijativa 'Europska platforma protiv siromaštva'. Cilj je osigurati ekonomsku, socijalnu i prostornu koheziju, borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti, te osiguravanje osnovnih prava siromašnim ljudima i omogućavanje da žive dostojanstveno. Svrha je stvaranje partnerstva između različitih grupa kao što su nacionalne vlade, institucije Europske unije, lokalne i regionalne vlasti, NVO-ove te osobe koje su siromašne. Partnerstvo je usmjereno na razvijanja pristupa svih područja koja su povezana sa socijalnim uključivanjem, a osobito:¹⁴

- Pristupa zapošljavanju,
- Pristupa osnovnim službama i socijalnoj zaštiti,
- Pristupa obrazovanja mladih,
- Pristupa gospodarske i socijalne integracije imigranata,
- Rješavanju diskriminacije,
- Pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama.

¹³ Loc.cit.

¹⁴ European Commission (2010), Borba EU-a za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:em0046&from=EN>

Svaka od navedenih inicijativa dalje se razrađuje kroz druge strateške i sektorske programe i operativne dokumente, te fondovsku regulativu. Zemlje članice su dužne da se sve inicijative reflektiraju na nacionalnim strateškim i programskim dokumentima. Odredbe o obaveznim sadržajima i usklađenosti nacionalnih dokumenata su preduvjet za odobravanje sredstava iz Europske unije.

Za razdoblje 2014. – 2020. komisija će predložiti razvoj inovativnih rješenja financiranja koja će podržati Europa 2020 ciljeve, a to su: ¹⁵

- Povećanje efikasnosti postojećeg proračuna kroz snažniju efikasnost i povezanost proračuna s ciljevima strategije
- Kreiranje novih financijskih instrumenata u suradnji s Europskom investicijskom bankom i Europskim investicijskim fondom, te privatnim sektorom da bi se zadovoljile potrebe gospodarskog sektora, Komisija će, s navedenim institucijama nastojati osigurati dodatna sredstva za inovativne poduzetnike
- Kroz tržište kapitala osigurati inicijative privatnih fondova da osiguraju sredstva za poduzetnike početnike kao i inovativne male i srednje poduzetnike

2.4. Proračun Europske unije

Proračunom se osigurava financiranje programa i djelovanja Europske unije na svim područjima kao što su poljoprivreda, istraživanje i slično. Države članice donose zajedničku odluku o iznosu proračunskih sredstava i načinima njihova financiranja nekoliko godina unaprijed. Proračun Europske unije financira se 99% iz vlastitih sredstava, te godišnji prihodi moraju u potpunosti pokriti godišnje rashode.¹⁶

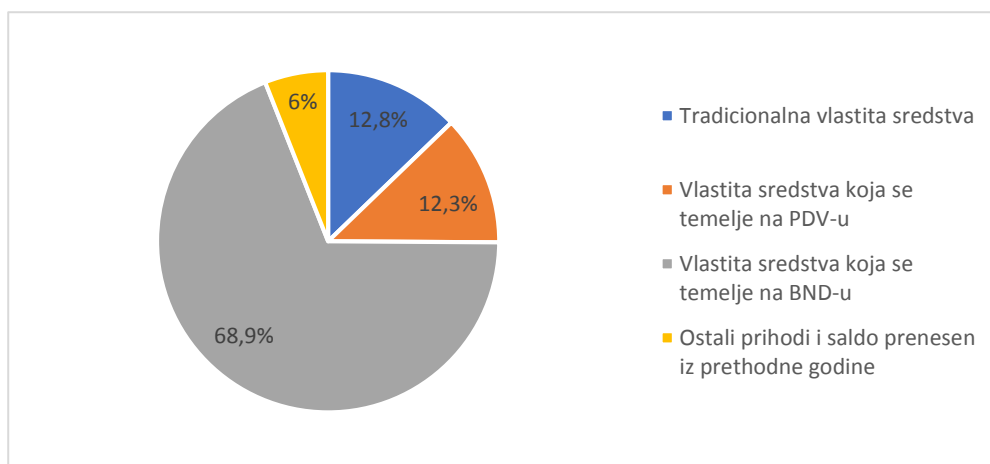
Prihode utvrđuje Vijeće nakon što se savjetuje sa Europskim parlamentom. Što se tiče prihoda postoji pet glavnih kategorija: tradicionalna vlastita sredstva, vlastita sredstva koja se temelje na PDV-u, vlastita sredstva koja se temelje na BND-u, ostali prihodi i salda iz prethodne godine, te mehanizmi korekcije. Tradicionalna vlastita sredstva su poljoprivredne pristojbe, carine i posebne pristojbe za šećer i izoglukozu. Pod vlastita sredstva koja se temelje na PDV-u podrazumijeva se određeni postotaka procijenjenog PDV-a koji ubiru države članice. Vlastita sredstva temeljena na BND-u država članica

¹⁵ M. Tufekčić, op.cit., str. 20.

¹⁶ European Parliament (2017), Prihodi Unije, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_1.4.1.pdf

sastoje se od jedinstvenog postotka koji se svake godine određuje tijekom proračunskog postupka. Ostali prihodi sastoje se od poreza na dohodak koji plaćaju zaposlenici, doprinosa trećih zemalja nekim programima EU, kao i kazne koje plaćaju različita poduzeća. Također, ako postoji proračunski višak saldo se iz svake financijske godine prenosi u proračun kao prihod za sljedeću godinu. Mehanizam korelacije je ispravljanje nerazmjera doprinosa država članica proračunu.¹⁷ Na sljedećem grafu može se vidjeti postotak određenih prihoda u ukupnim prihodima.

Graf 5: Struktura prihoda proračuna EU-a u 2015. godini

Izvor: izradio autor prema European Parliament (2017), Prihodi Unije, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_1.4.1.pdf

Najveći udio u prihodima imaju vlastita sredstva koja se temelje na BND-u sa 68.9% udjela. Sljedeći su vlastita sredstva koja se temelje na PDV-u i tradicionalna vlastita sredstva sa 12,8%, odnosno 12,3 % udjela.¹⁸

Proračun odobrava Vijeće i Europski parlament. Godišnjim proračunom moraju se poštivati gornje granice za različite programe i politike dogovorene u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira. Vijeće je 2. prosinca 2013. godine donijelo uredbu o aktualnom višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Uredbom su postavljene gornje granice, te se omogućuje Europskoj uniji da potroši 959,99 milijardi eura u obvezama i 908,40 milijardi eura u plaćanjima. Višegodišnji financijski okvir prilagođen za 2017. (u milijunima EUR, aktualne cijene) prikazan u sljedećoj tablici.

¹⁷ loc.cit.

¹⁸ loc.cit.

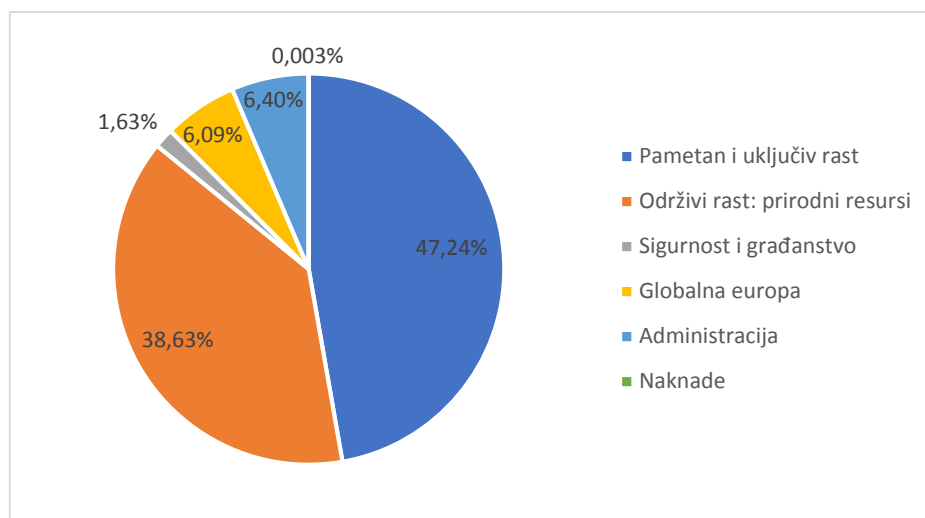
Tablica 1: Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014.-2020. godine (u milijunima EUR, aktualne cijene)

ODOBRENA SREDSTVA ZA PREUZIMANJE OBVEZA	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ukupno 2014. – 2020.
1. Pametan i uključiv rast	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
2. Održivi rast: prirodni resursi	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
od čega: rashodi povezani s tržištem i izravna plaćanja	43 779	44 190	43 951	44 146	44 163	44 241	44 264	308 734
3. Sigurnost i građanstvo	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Globalna Europa	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Administracija	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
od čega: administrativni rashodi institucija	7 056	7 351	7 379	8 007	8 360	8 700	9 071	56 224
6. Naknade	29	0	0	0	0	0	0	29
ODOBRENA SREDSTVA ZA PREUZIMANJE OBVEZA UKUPNO	121 435	162 959	154 738	155 631	159 514	164 123	168 979	1 087 197
kao postotak BND-a	0,90 %	1,17 %	1,05 %	1,04 %	1,04 %	1,04 %	1,03 %	1,04 %
ODOBRENA SREDSTVA ZA PLAĆANJA UKUPNO	135 762	140 719	144 685	142 906	149 713	154 286	157 358	1 025 429
kao postotak BND-a	1,01 %	1,02 %	0,98 %	0,95%	0,97%	0,97%	0,96%	0,98 %
Raspoloživa razlika	0,22 %	0,21 %	0,25 %	0,28 %	0,26 %	0,26 %	0,27%	0,25 %
Gornja granica vlastitih sredstava u postocima BND-a	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %

Izvor: European Parliament (2017), Višegodišnji financijski okvir, http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuld=FTU_1.5.3.html

U tablici 1. prikazano je kako se najviše novca izdvaja za pametan i uključiv rast što znači da se Europska unija orijentira na financiranje inovacija, istraživanja i tehnološkog napretka, te da radi na ostvarivanju boljih uvjeta za zapošljavanje i potiče konkurentnost malih poduzeća. Također, puno ulaže u obrazovanje i cjeloživotno učenje, te unaprjeđuje prometne, energetske i digitalne mreže diljem Europe. Na sljedećem grafu može se vidjeti proračun za razdoblje 2014. – 2016. po naslovima.

Graf 6: Proračun 2014. - 2020. po poglavljima

Izvor: izradio autor prema European Parliament (2017), Višegodišnji financijski okvir,

http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuld=FTU_1.5.3.html

Prema prikazanim podacima vidljivo je kako više od 80% proračuna odlazi na održiv, pametan i uključiv rast, dok je ostali postotak raspoređen na globalnu Europu i administraciju, te sasvim mali dio proračuna odlazi na sigurnost i građanstvo i naknade.

1. prosinca 2016. donesen je proračun Europske unije za 2017. godinu. Utvrđena je ukupna razina sredstava za obveze od 157,86 milijardi eura i sredstava za plaćanje od 134,49 milijardi eura. Također, predviđena je 1,1 milijarda eura za nepredviđene prilike. Glavni ciljevi su rješavanje migracijske i izbjegličke krize za što je osigurano gotovo 6 milijardi eura. Novac će biti iskorišten za pomoć državama članicama pri preseljenju izbjeglica, uspostavu prihvatnih centara, bolju zaštitu granice i slično. Nadalje, u odnosu na 2016. godinu povećana su sredstva za istraživanje i inovacije za oko 12%. Dostupno je i dodatnih 500 milijuna eura s ciljem pružanja pomoći mladima u potrazi za poslom. Osim nabrojanih povećanja, predviđen je i paket pomoći u iznosu od 500 milijuna eura s ciljem pružanja potpore mljekarima i poljoprivrednicima.¹⁹

Vijeće za ekonomske i financijske poslove utvrdilo je 21. veljače 2017. godine svoje prioritete za proračun Europske unije za 2018. godinu. U proračunu za 2018. godinu trebalo bi biti odobreno oko 158 milijardi eura za preuzete obveze, te 144,4 milijarde

¹⁹ Consilium - European Council, Proračun EU-a za 2017., <http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/eu-annual-budget/2017>, (pristupljeno 16. rujna 2017.).

euru za plaćanja.²⁰ Plaćanja su znatno povećana jer se očekuje da će provedba programa za razdoblje 2014. – 2020. doseći puni zamah. U stajalištu Vijeća snažan naglasak stavlja se na mjere za poticanje rasta i stvaranja radnih mjesta, jačanje sigurnosti i rješavanje pitanja migracija. Kako bi se usporedilo kretanje proračuna kroz godine, poslužiti će sljedeći graf.

²⁰ Loc.cit.

3. SEDMI OKVIRNI PROGRAM ZA ISTRAŽIVANJE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ I DEMONSTRACIJSKE AKTIVNOSTI (FP7)

Sedmi okvirni program za istraživanje, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti ²¹ je glavni financijski instrument koji ima za cilj poticati istraživanja i održavati konkurentnost Europe. Program je donesen za razdoblje od 2007. do 2013. godine, te je svojevremeno bio najveći civilni program za financiranje istraživanja i razvoja. Program FP7 je nasljednik prethodnog programa FP6, te je nastao kao rezultat analize potreba istraživača, kao i savjetovanjem sa stručnjacima u Europi. Nakon programa FP7, donesen je program za aktualno razdoblje – Obzor 2020. Za razliku od programa FP7, Obzor 2020 ima puno jednostavniju arhitekturu i procese, kao i manje administracije i jednostavniji sustav kontrole.

3.1. Obilježja programa FP7

FP7 se sastoji od četiri specifična programa:²²

- Suradnja - potpora međunarodnoj suradnji u istraživanjima, kojima je cilj jačanje konkurentnosti europske proizvodnje. Sredstva su namijenjena istraživanjima u Europi i drugim zemljama partnerima kroz razne projekte. Istraživanja se provode u deset tematskih područja: zdravstvo, hrana, informacijske i telekomunikacijske tehnologije, nanoznanost, energija, okoliš, promet, društveno-ekonomske i humanističke znanosti, sigurnost te svemir i prostor.
- Ideje - potpora pionirskim istraživanjima u obliku financiranja višedisciplinarnih istraživačkih projekata pojedinačnih timova. Istraživanja se mogu provoditi iz bilo kojeg područja znanosti ili tehnologije.
- Ljudi - potpora daljnjem školovanju, mobilnosti i profesionalnom razvoju istraživača. Potprogram ljudi provodi se putem akcija Marie Curie.
- Kapaciteti - potpora jačanju i optimalnom korištenju istraživačkih i inovacijskih kapaciteta diljem Europe

²¹ U nastavku teksta FP7

²² Kresner – Škreb, M. (2009): Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj, Vol.33, br.3, Zagreb, str. 375., <https://hrcak.srce.hr/file/74965>, (pristupljeno 16. rujna 2017.).

Osim ovih kategorija, sredstva se dodjeljuju i za nuklearna istraživanja i edukaciju. Pod programom za nuklearna istraživanja pripadaju dva potprograma: ²³

- istraživanja fuzije (projekt ITER), nuklearne fuzije i zaštitu od zračenja.
- aktivnosti Udruženog istraživačkog centra Europske komisije (Joint Research Centre - JRC) u području nuklearne energije, uključujući skladištenje nuklearnog otpada i utjecaj na životnu sredinu i nuklearnu sigurnost.

Potencijalni korisnici ovog programa su: ²⁴

- istraživačke skupine na sveučilištima ili istraživačkim institutima,
- mala i srednja poduzeća,
- udruge malih ili srednjih poduzeća,
- javne ili vladine uprave,
- poslijediplomski studenti,
- iskusni istraživači,
- organizacije civilnog društva i drugi.

Program FP7 ima određene razlike u odnosu na prethodne program: ²⁵

- 63% veći proračun u odnosu na program FP6,
- Naglasak na glavne istraživačke teme kao što su zdravstvo, IKT²⁶ i slično,
- Zajedničke tehnološke inicijative (JTIs) ,
- Uspostavljanje Europskog istraživačkog vijeća, koje će financirati najbolje od europske znanosti,
- Uspostavljanje i razvoj regije znanja,
- Sudjelovanje u financijskom riziku kao sredstvo koje cilja uključivanju privatnih investicija u istraživanja.

²³ Ministarstvo nauke Crne Gore, Vodič za FP7 program, str.5., www.mna.gov.me, (pristupljeno 17. rujna 2017.).

²⁴ European Commission (2007), FP7 in Brief, https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-inbrief_en.pdf (pristupljeno 22. siječanj 2018.)

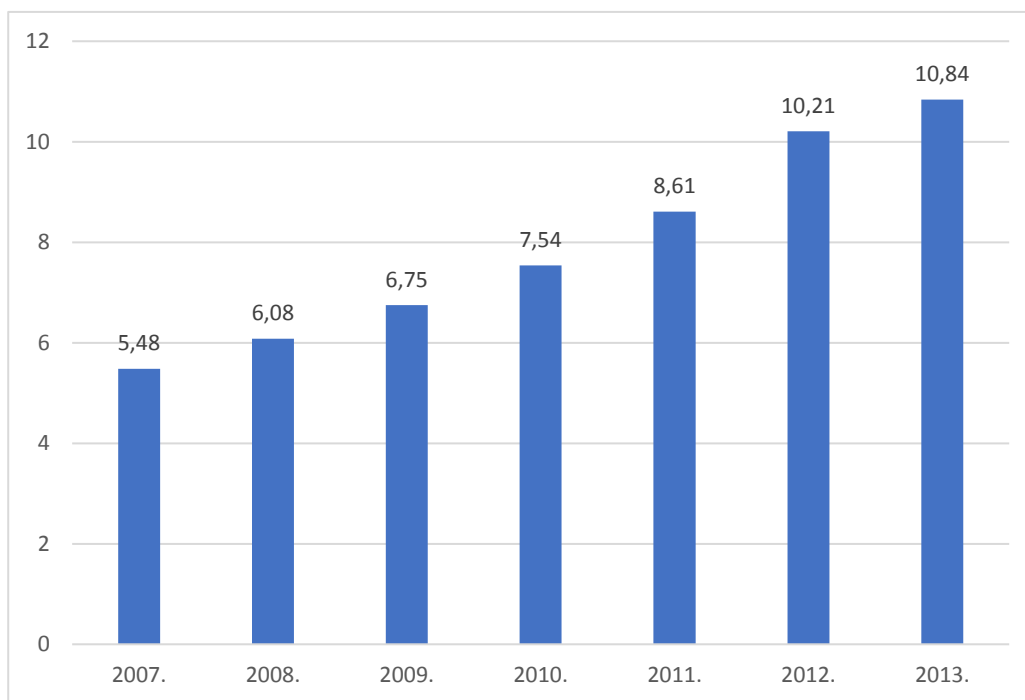
²⁵ European Commission (2010), The Seventh Framework Programme, https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_en.pdf (pristupljeno 22. siječanj 2018.)

²⁶ Informacijsko komunikacijske tehnologije

3.2. Proračun programa FP7

Ukupni proračun programa FP7 iznosio je 50,5 milijardi eura za sedmogodišnje razdoblje, te dodatnih 2,7 milijardi eura za petogodišnji program za nuklearna istraživanja (Euratom)²⁷ . Na sljedećem grafu vidljivo je kretanje proračuna tijekom sedmogodišnjeg razdoblja trajanja programa.

Graf 7: Proračun programa FP7 po godinama (u milijardama eura)

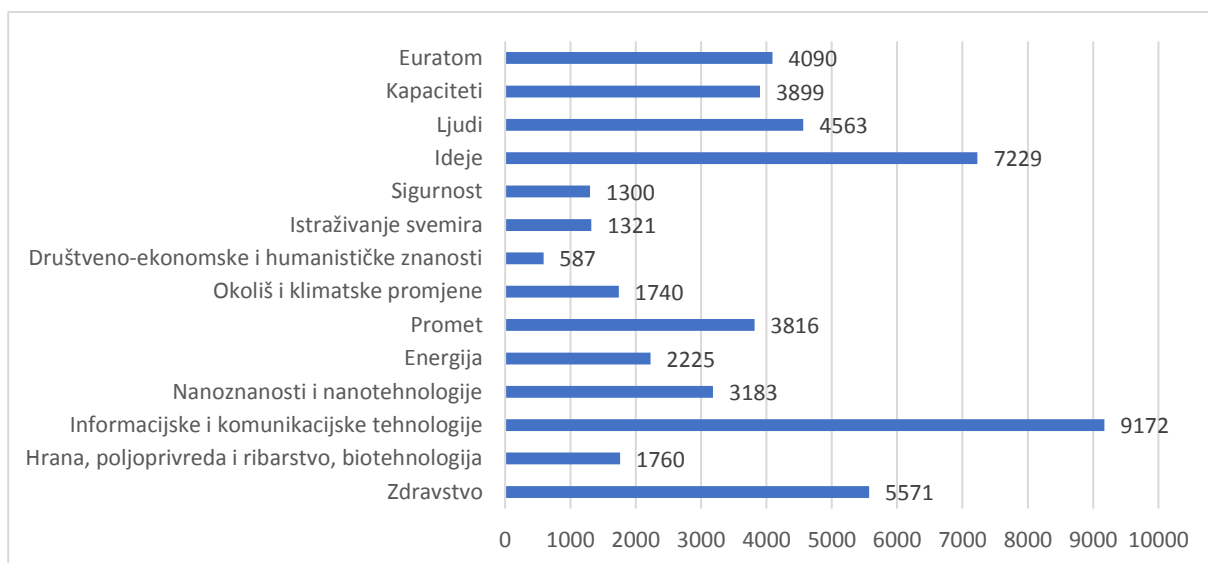

izvor: izradio autor prema European Commission (2013), Budgets,
https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=budget

Graf 7. pokazuje kako je proračun svake godine rastao, te je 2007. godine iznosio 5,48 milijardi eura, dok se 2013. taj iznos popeo na 10,84 milijarde eura. Sljedeći graf prikazuje kako je raspoređen proračun po programima i potprogramima

²⁷ Sveučilište u Zagrebu, Sedmi okvirni program, <https://projects.unizg.hr/fp7/>, (pristupljeno 17. rujna 2017.)

Graf 8 : Proračun programa FP7 po programima i potprogramima (u milijunima eura)

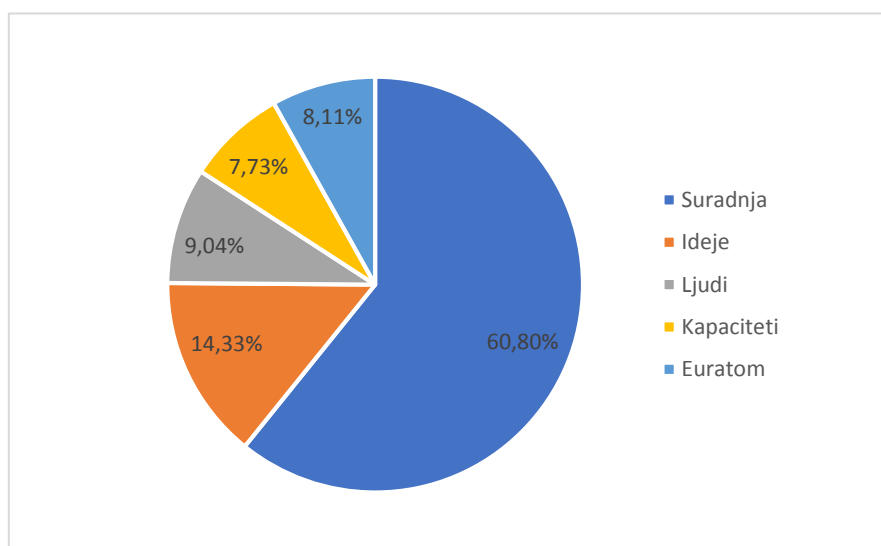

izvor: izradio autor prema European Commission (2013), Budgets.

https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=budget

Graf 8. pokazuje kako je najviše sredstva izdvojeno za program Suradnje. Po prikazanom se može zaključuje kako se u prethodnom razdoblju najviše ulagalo u informacijske i komunikacijske tehnologije, te zdravstvo. Takav rezultati ne iznenađuju, jer su informacijske i komunikacijske tehnologije doživjele veliki rast, a zdravstvo je ključan čimbenik kvalitete života ljudi.

Graf 9: Udio programa u ukupnom proračunu

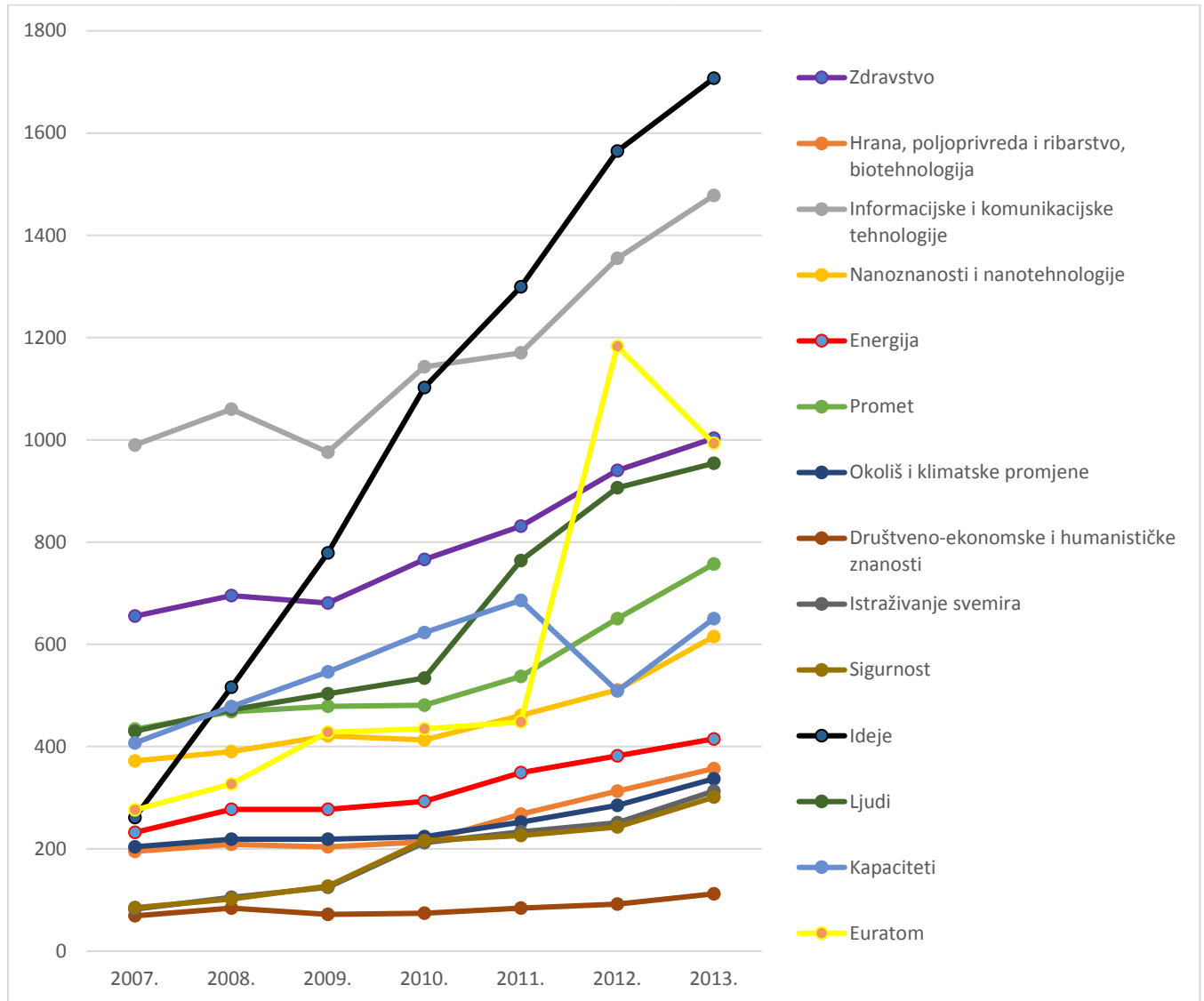

izvor: izradio autor prema European Commission (2013), Budgets,

https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=budget

Kao što se vidjelo u prethodnom grafu, graf 9. samo potvrđuje važnost programa Suradnje na koji odlazi malo manje od dvije trećine proračuna.

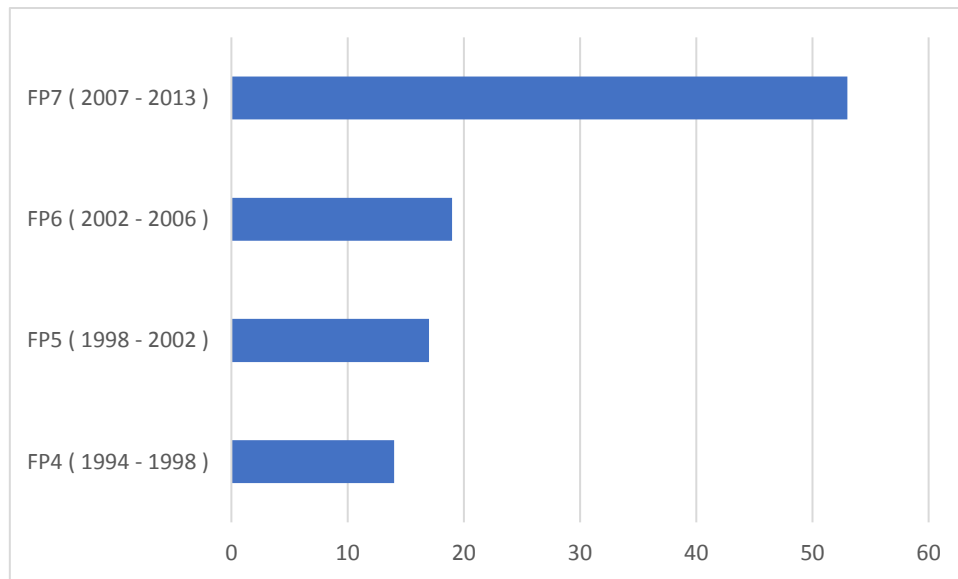
Graf 10: Kretanje proračuna po programima i potprogramima (u milijunima eura)

izvor: izradio autor prema European Commission (2013), Budgets,
https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=budget

Graf 10. pokazuje kretanje proračuna od 2007. do 2013. godine. Najveću promjenu doživio je program Ideje koji je u 2007. godini ima proračun od svega 261 milijuna eura, dok je u 2013. godini proračun iznosio 1707 milijuna eura.. Nadalje, potprogram Informacijske i komunikacijske tehnologije konstantno se povećavao, kao i potprogrami zdravstvo i promet. Najveću promjenu u jednoj godini doživio je program Euratom koji je u 2011. godini imao proračun od 443 milijuna eura, dok je u 2012. godini proračun porastao skoro tri puta te je iznosio 1183 milijuna eura.

Graf 11: Proračun okvirnih programa za istraživanje i razvoj (u milijardama eura)

Izvor: izradio autor prema European Commission, The seventh framework programme Taking European Research to the forefront, https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_en.pdf

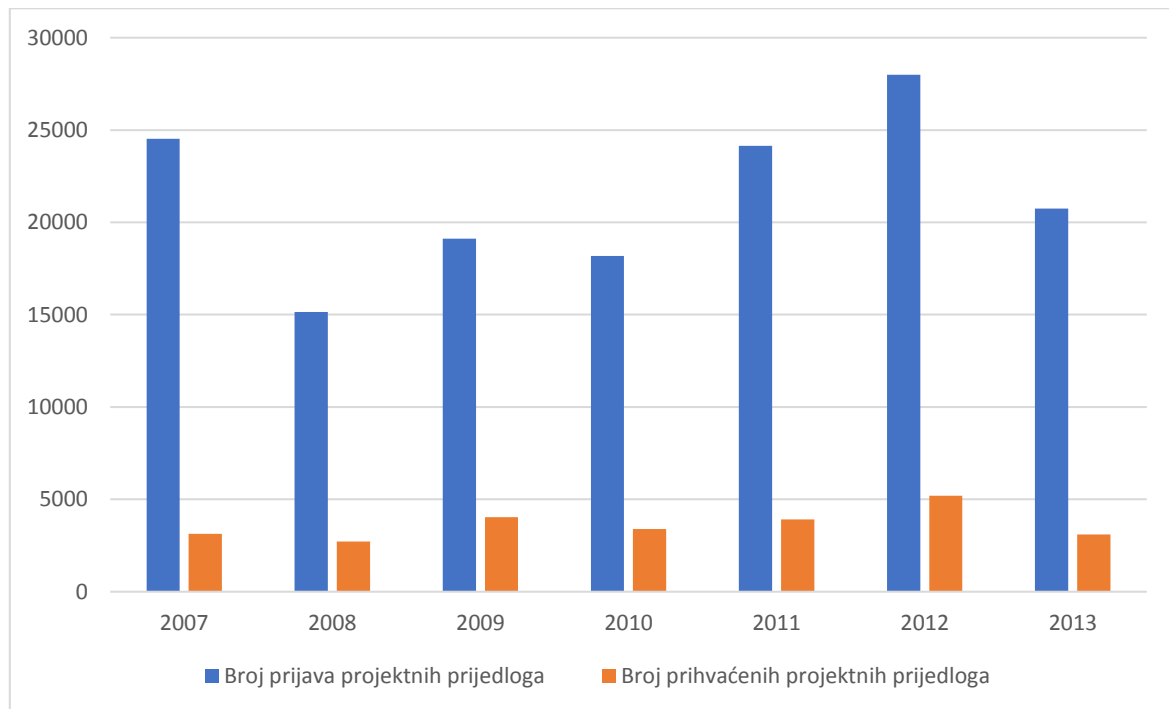
Graf 11. pokazuje kolika je velika razlika između proračuna programa FP7 i proračuna ostalih okvirnih programa za istraživanje i razvoj. Proračun programa FP7 je za 63% veći od proračuna programa FP6 što je veliki napredak. Ipak, potrebno je naglasiti kako su prethodni programi bili donošeni za razdoblje od četiri godine,

FP7 je ostvario veliki napredak u odnosu na dotadašnje programe. Osim što ima osjetno veći proračun, uvelike je olakšao pristupanje financiranju, te se orijentirao ka gospodarstvu temeljenom na znanju koje je sposobno održati gospodarski rast i postići veći broj zaposlenja i bolje radne uvijete za cijelo društvo. Dokaz tomu je pokazatelj da se naviše ulagalo u programe suradnje i ideja, odnosno potprograme informacijske i komunikacijske tehnologije, zdravstvo, promet i slične. U sljedećem baviti ću se analizom konačnih rezultata programa FP7.

3.3. Rezultati programa FP7

U ovom poglavlju pokušati ću interpretirati i analizirati rezultate programa FP7 kroz različite kategorije, te ih usporediti sa prethodnim programom FP6. Koristiti ću podatke finalnog izvještaja kojeg je 2015. godine objavila Europska komisija.

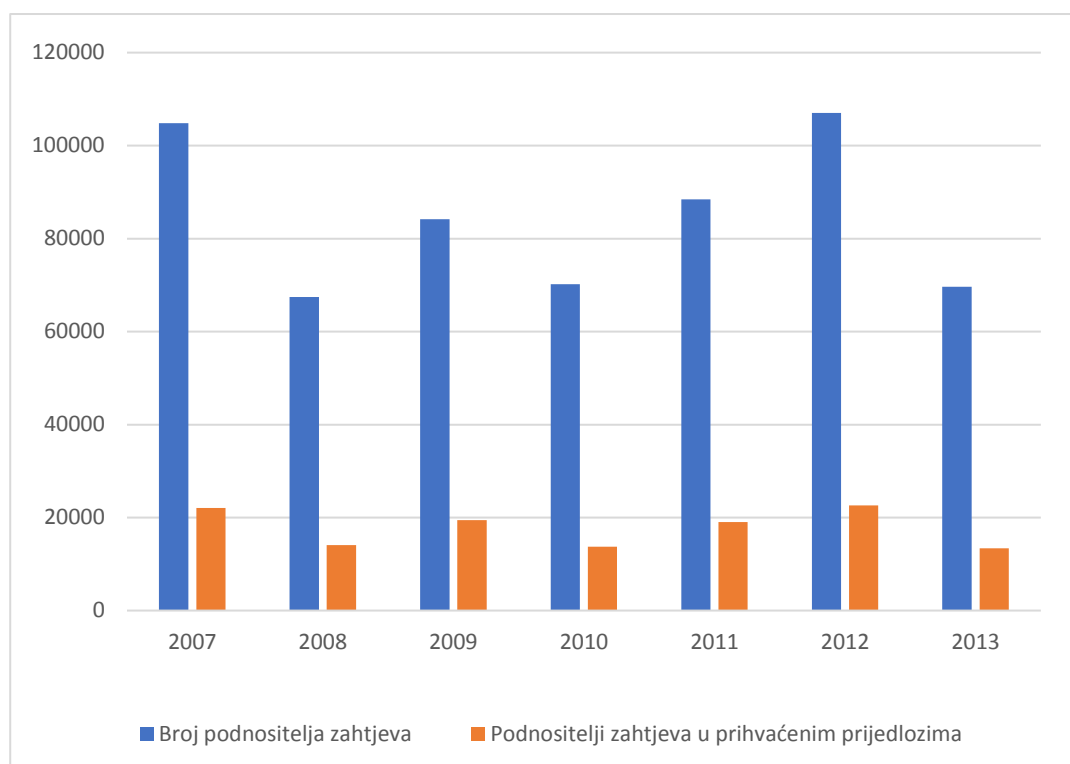
Graf 12: Broj prijavljenih i prihvaćenih projektnih prijedloga programa FP7

Izvor: izradio autor prema Europa Commission, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013., http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Graf 12. pokazuje broj prijava i broj prihvaćenih projektnih prijedloga. U prvoj godini programa pristiglo je oko 25.000 prijava, te 2008. godine broj prijava značajno pada na oko 15.000 prijava. Nakon 2008. godine počinje lagani porast, da bi program doživio svoj vrhunac u 2012. godini sa oko 27.000 prijava. U 2013. godini za 54 natječaja pristiglo je ukupno 20.739 prijava, te ih je prihvaćeno 15% odnosno 3.093 prijave. U sedmogodišnjem razdoblju trajanja programa pristiglo je ukupno 135.716 prijava na 487 natječaja, te je prihvaćeno njih 25.127. Stopa uspješnosti iznosila je visokih 19%. Veliki je to napredak u odnosu na prethodni FP6 program koji je ima svega 56.000 prijava, sa stopom uspješnosti od 18%.

Graf 13: Broj podnositelja zahtjeva

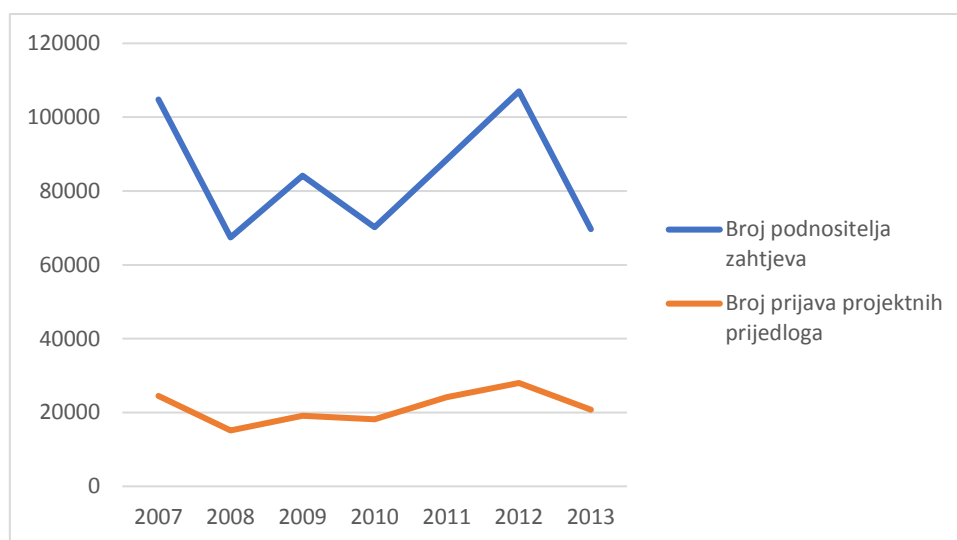

Izvor: izradio autor prema Europa Commision. Sixth FP7 Monitoring Report. 7. kolovoza 2013.

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Graf 13. prikazuje broj podnositelja zahtjeva i broj podnositelja zahtjeva u projektnim prijedlozima koji su prihvaćeni. U 2013. godini bilo je 69.248 podnositelja zahtjeva, od kojih je 13.392 prihvaćeno za financiranje što je stopa uspješnosti od 19%. Tijekom razdoblja trajanja programa ukupno je bilo 601.024 podnositelja zahtjeva, od kojih je 13.392 bilo u prihvaćenim prijedlozima što je stopa od 22%. I u ovom polju je program FP7 puno uspješniji od svog prethodnika koji je ukupno imao 390.000 podnositelja zahtjeva, sa stopom uspješnosti od 19 %.

Graf 14: Odnos broja prijava i broja podnosioca zahtjeva

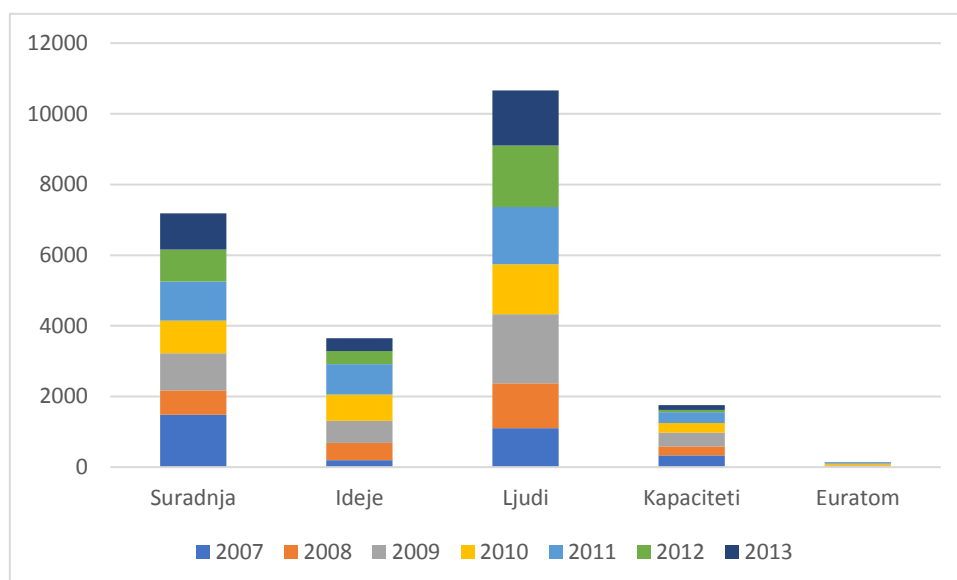

Izvor: izradio autor prema Europa Commission, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013.

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Graf 14. prikazuje odnos broja prijava i broja podnosioca zahtjeva kako bi se utvrdila njihova eventualna povezanost. Kao što je ocekivano, ove dvije velicine s kreću jednako kroz godine, odnosno što je veći broj projektnih prijedloga, to je veći broj podnosioca zahtjeva i obrnuto.

Graf 15: Prihvaćeni projektni prijedlozi po programima

Izvor: izradio autor prema Europa Commission, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013.,

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Iz grafa 15. se može vidjeti kako najviše prihvaćenih projektnih prijedloga imaju programi Ljudi i Surdanja. Kako sam prije u tekstu naveo najveći proračun ima program suradnja stoga ne treba čuditi što ima najviše podnesenih projektnih prijedloga. S druge strane, program ljudi ima najveći broj prihvaćenih prijedloga, iako imaju nešto skromniji proračun. Također, program Ideje ima mali broj prihvaćenih prijedloga s obzirom na proračun. Promatrajući ukupan broj projektnih prijedloga i stopu uspješnosti može se zaključiti kako su najuspješniji programi Suradnje, Ideje i Ljudi. Program Suradnja ima oko 40-000 prijave, te stopu uspješnosti od 20%. Program ideja ima 35.000 prijave, ali samo 12% uspješnosti, dok program ljudi ima oko 45.000 prijave i stopu uspješnosti od 22%. Nadalje, razlog uspješnosti programa Ljudi možemo tražiti i u vrijednostima projekata, gdje su projekti manje vrijednosti od ostalih, te ih Europska unija financira sa 85% što se može isčitati iz tablice ispod.

Tablica 2: Broj potpisanih ugovora, nositelja i visina financiranja Europske Unije (u milijunima eura) po programima

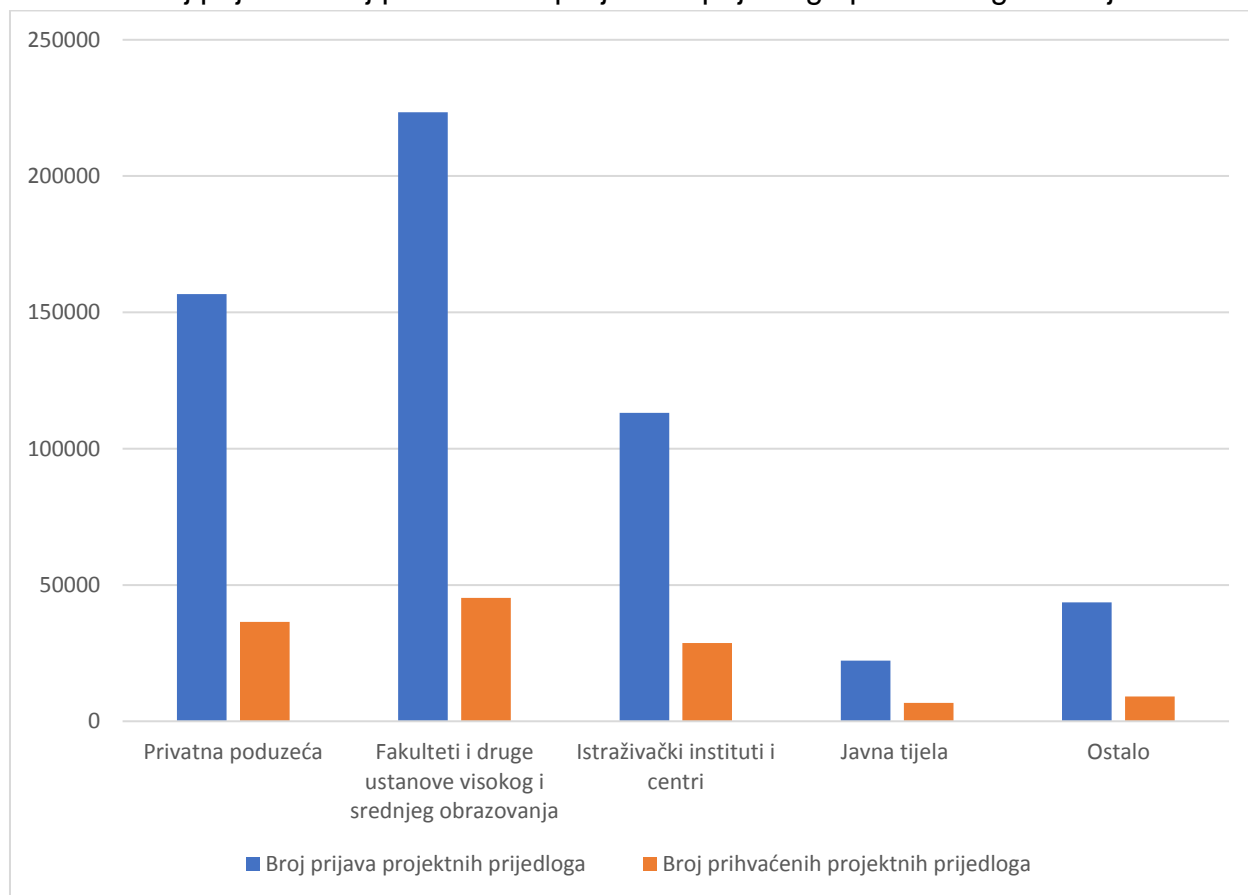
Program	Potpisani ugovori	Nositelji	Eu financiranje	Prosječno financiranje po ugovoru	Ukupna vrijednost projekta	Postotak financiranja EU
Suradnja	7,834	87,623	28,336	3.62	44,342	63.90%
Ideje	4,525	5,405	7,673	1.70	7,677	99,95%
Ljudi	10,716	19,515	4,778	0.45	5,600	85,32 %
Kapaciteti	2,2025	19,047	3,772	1.86	5,227	72,16%
Euratom	138	2,025	358	2.59	662	54,09%
Ukupno	25,238	133,615	44,917	1.78	63,508	70,73%

Izvor: Europa Commission. Seventh, FP7 Monitoring Report, 11. ožujka 2015., http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/7th_fp7_monitoring_report.pdf

Tablica 2. pokazuje da najviše potpisanih ugovora ima program Ljudi, ali najviše nositelja ugovora ima program Suradnje. Nadalje, najveća sredstva iz Europske unije

povlači program Suradnja sa oko 28,336 milijuna eura, ali ovaj program ima i najmanji postotak financiranja od strane EU.

Graf 16: Broj prijava i broj prihvaćenih projektnih prijedloga po vrsti organizacije

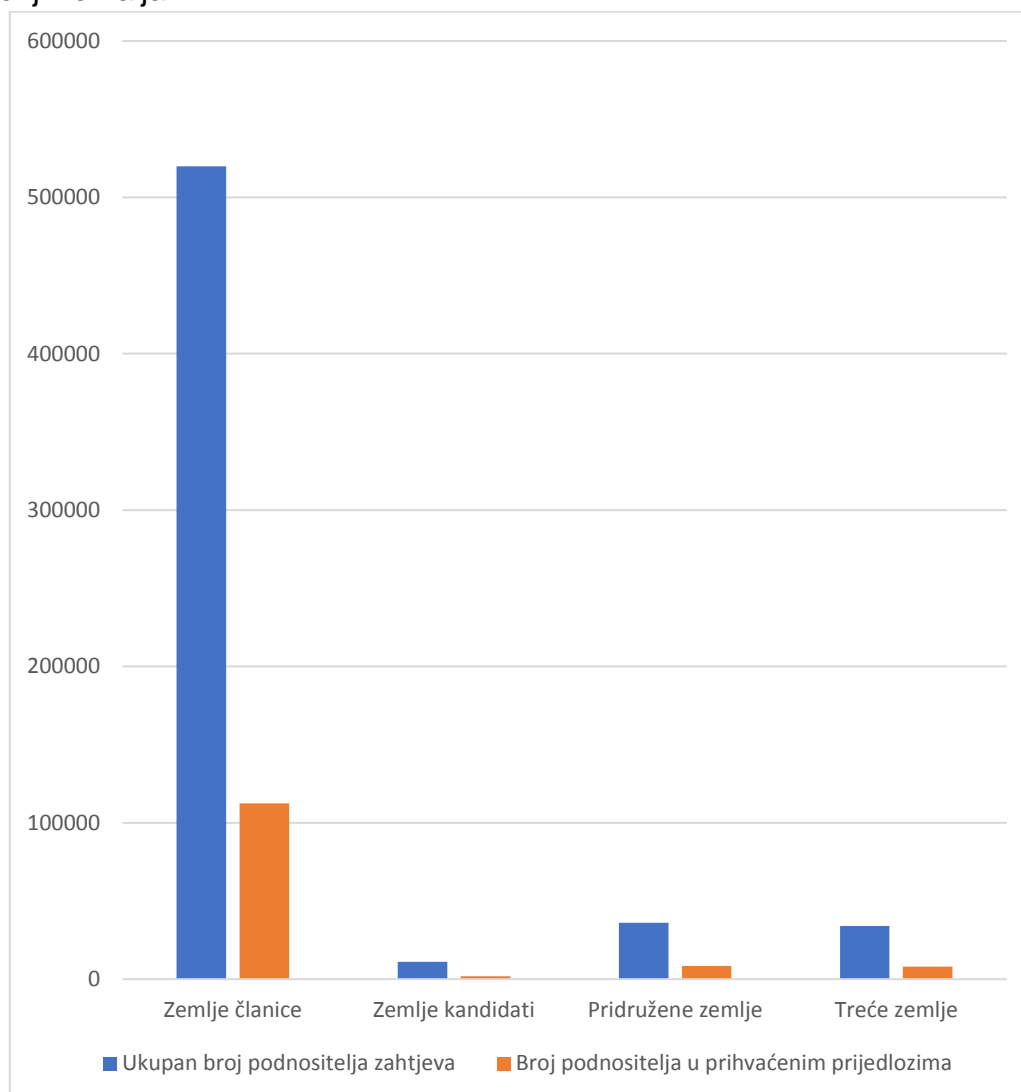

Izvor: izradio autor prema Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013., http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Graf 16. pokazuje kako je najviše prijava pristiglo od institucija visokog i srednjeg obrazovanja, te od privatnih poduzeća, a najmanje od javnih tijela. Javna tijela imaju i najveću stopu uspješnosti koja iznosi 30%. Privatna poduzeća i institucije visokog i srednje obrazovanja imaju 23%, odnosno 20% uspješnosti. U odnosu na FP6 veliki pomak su doživjele institucije visokog i srednjeg obrazovanja.

Kao što sam prije naveo, sudionici u programu FP7 mogu dolaziti iz različitih zemalja. Stoga, postoje različite kategorije zemalja koje mogu imati i različite pristupe: zemlje članice Europske unije, pridružene zemlje i treće zemlje. Na sljedećim grafovima analizirati ću program FP7 po kategoriji zemalja.

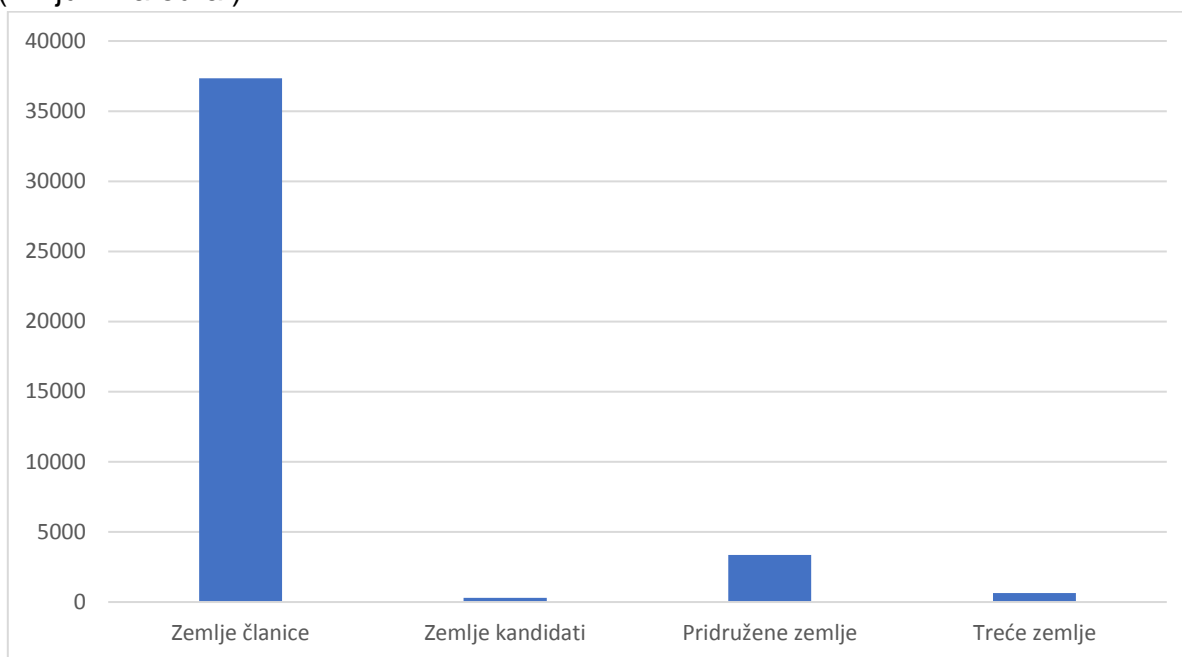
Graf 17: Ukupan podnositelja zahtjeva i podnositelja u prihvaćenim prijedlozima po kategoriji zemalja

Izvor: izradio autor prema Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013., http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Na grafu 17 može se vidjeti kako najveći broj podnositelja zahtjeva imaju zemlje članice, nakon njih slijede pridružene zemlje i treće zemlje. Zemlje članice imaju ukupno 519.787 podnositelja zahtjeva, te stopu uspješnosti od 22%. Treće i pridružene zemlje imaju 34.091 odnosno 36.130 podnositelja zahtjeva u prihvaćenim prijedlozima sa stopom uspješnosti od 24%. Zemlje kandidati imaju najlošije brojke. Svega 11.016 podnositelja zahtjeva sa stopom uspješnosti od 17%.

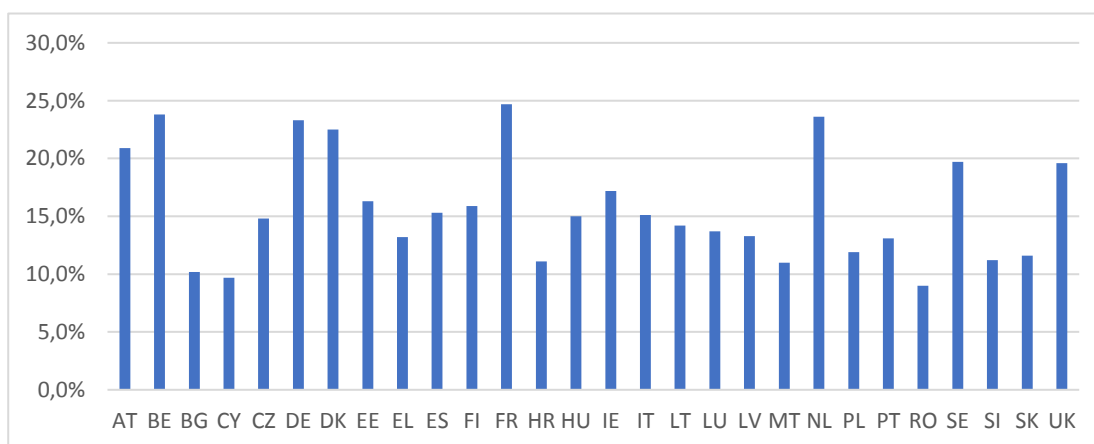
Graf 18: Traženi financijski doprinos Europske unije po prihvaćenim prijedlozima (milijunima eura)

Izvor: izradio autor prema Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013., http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Graf 18. pokazuje kako su zemlje članice zatražile ukupno 37.346 milijuna eura što je 90% od ukupno zatraženih sredstava.

Graf 19: Prosječna stopa uspješnosti zatraženih sredstva Europske unije za zemlje članice

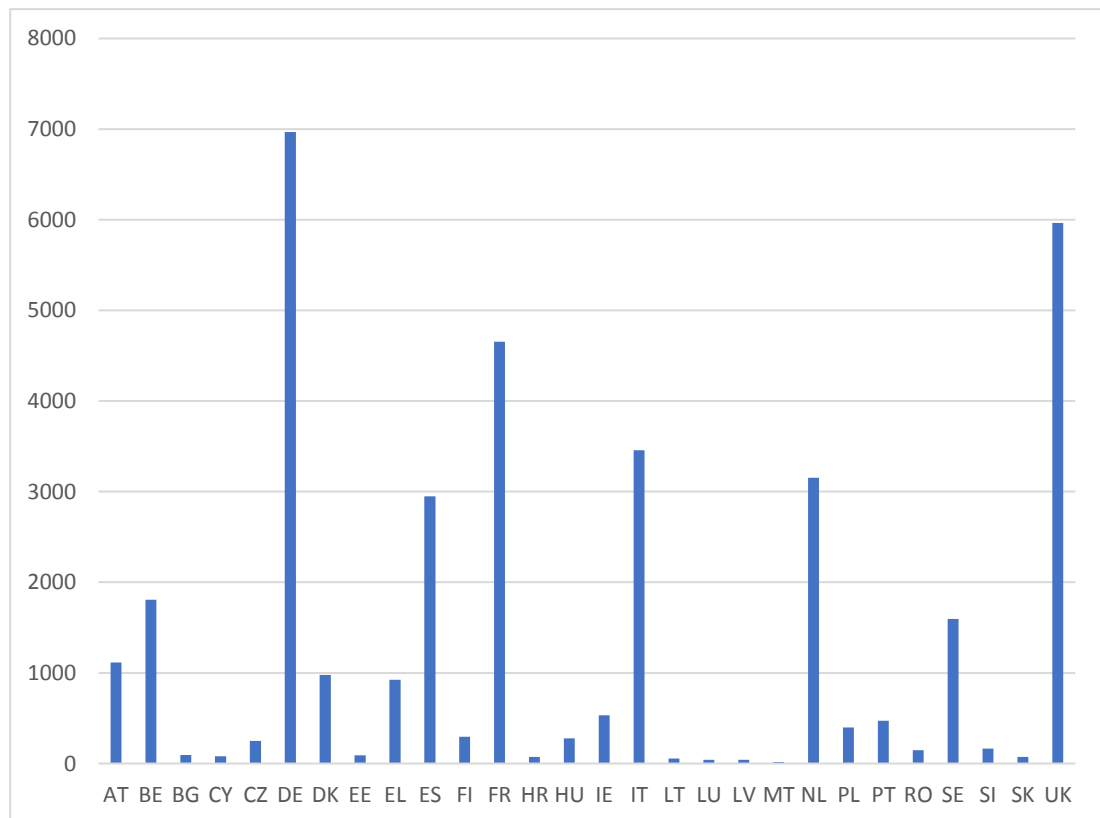
Izvor: izradio autor prema Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013.

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Najviši postotak uspješnosti imaju Austrija, Belgija, Njemačka, Danska, Francuska i Nizozemska što pokazuje da su najrazvijenije zemlje uglavnom i najuspješnije što se

tiče usporedbe zatraženih sredstava i sredstava u prihvaćenim prijedlozima za financiranje. Hrvatska ima stopu uspješnosti od 11,2 % što ju svrstava na 22. mjesto od zemalja članica. U 2013. godini stopa uspješnosti Hrvatske iznosi 15,7 % što je svrstava na 11. mjesto po uspješnosti u Europskoj uniji. Hrvatska je ukupno zatražila 665 milijuna eura što je 0,34% od ukupno zatraženih sredstava Europske unije.

Graf 20: Ukupan iznos doprinosa Europske unije u prihvaćenim prijedlozima (u milijunima eura)

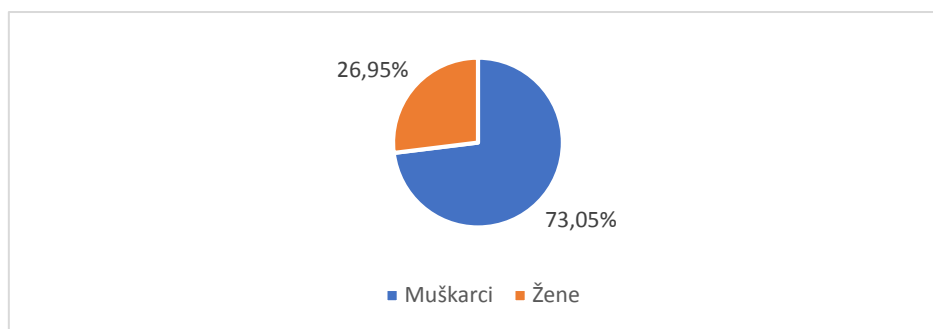

Izvor: izradio autor prema Europa Commission, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013.

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Ponovno se može zaključiti kako najrazvijenije zemlje izvlače i najviše sredstava od Europske unije. Razvijenije zemlje imaju veći broj prijava, i veću količinu dostupnih sredstava. Hrvatska je od mogućih 1.153 milijuna eura povukla svega 89 milijuna eura što je samo 7,76 %.

Graf 21: Učešće žena u FP7 projektima

Izvor: izradio autor prema Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013..

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

U ranim počecima programa FP5, Europska je komisija odlučila podupirati žene da sudjeluju u istraživanjima koje podupire Europska unija. Kao cilj komisija je navela da zastupljenost žena treba biti minimalno 40%, što se kasnije prenulo i na programe FP6 i FP7. Graf 21. prikazuje kako je učešće žena u FP7 projektima iznosilo samo 26,95% što je niže od željenog postotka. Postoci su izvučeni na osnovu kontakt osobe za svaku

Tablica 3: Financiranje malih i srednjih poduzeća iz FP7 od 2007. do 2013. u milijunima eura

Naziv specifičnog programa	Broj sudjelovanja malih poduzeća	Udio malih i srednjih poduzeća (u %)	Doprinos Europske unije malim poduzećima (u milijunima eura)	Udio budžeta izdvojen za mala i srednja poduzeća (u %)
Suradnja	16 246	19,1	4 606,1	16,8
Ideje	21	0,4	15,2	0,2
Ljudi	1107	6,1	276,6	6,3
Kapaciteti	6316	34,3	1264,8	34,5
Euratom	124	6,3	19,3	5,5
Ukupno	23 814	18,6	6 182	14,6

Izvor: izradio autor prema Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013.,

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

Cilj programa FP7 je da se 15% od ukupnog broja malih i srednjih poduzeća financira putem tog programa. Cilj je postignut jer se u razdoblju od 2007. do 2013. godine 18,6 % malih i srednjih poduzeća financiralo putem programa FP7.

3.4. Primjeri dobre prakse

Zemlje Zapadnog Balkana INCO-NET

Glavni cilj ovog projekta je regionalni dijalog između Europske unije, pridruženih FP7 zemalja i zemalja Zapadnog Balkana i jačanje sudjelovanja istraživača s područja Zapadnog Balkana u europskim projektima istraživanja i razvoja tehnologija i strukturnih mjera. Cilj projekta je, na primjer, identificirati istraživačka područja od zajedničke koristi na inkluzivan i sveobuhvatan način. Nadalje, projekt nadgleda preuzimanje tih identificiranih istraživačkih područja od strane nadolazećih programa istraživanja i tehnološkog razvoja te sudjelovanje istraživača s područja Zapadnog Balkana u FP7 programu suradnja. Ovaj projekt također stavlja naglaska na izgradnju kapaciteta i olakšavanje mogućnosti za umrežavanje istraživača. Prijavitelj projekta je Zentrum Fuer Soziale Innovation iz Austrije, koji ima 31-og partnera od kojih su dva iz Hrvatske: Ministarstvo Znanosti, Obrazovanja i Sporta i Institut Društvenih Znanosti Ivo Pilar. Projekt je započeo 1.1.2008. godine do 31.12.2013. godine. Iznos ugovora je 3.466.355 eura, do je iznos sufinanciranja Europske unije iznosio 3.048.470 eura. Projekt je odobren u području znanosti i tehnologije.²⁸

BRAINCI

Cilj je proučavati neurološku osnovu sluha kod mladih koji su gluhi od rođenja i imaju kohlearni implantant. Prikupljati će se i analizirati podaci kod ispitanika koji su razvili svoj slušni sustav isključivo na temelju električne stimulacije. Prijavitelj je Sveučilište u Splitu, dok partnera nema. Projekt je započeo 1.5.2012. godine, te je završen 30.04.2015. godine. Iznos ugovora je 75 000 eura, koji je Europska unija u potpunosti financirala. Projekt je odobren u području znanosti i tehnologije.²⁹

²⁸ Europski fondovi, Western Balkan Countries INCO-NET, <http://europski-fondovi.eu/content/wbc-inconet-western-balkan-countries-inco-net-zemlje-zapadnog-balkana-inco-net>, (pristupljeno 17. rujna 2017.)

²⁹ Europski fondovi, BRAINCI, <http://europski-fondovi.eu/content/brainci-neural-basis-auditory-processing-young-congenitally-deaf-subjects-cochlear-implants>, (pristupljeno 17. rujna 2017.)

ERNST - European research network on sustainable tourism

Projekt ERNST se bavi održivim razvojem turizma kroz koordinaciju i suradnju između različitih europskih istraživačkih projekata. Glavni cilj je ojačati koordinaciju regionalnim istraživačkim programima o održivom turizmu. Također, regije će moći dijeliti svoja istraživanja što će dovesti do veće učinkovitosti kroz razmjenu, planiranje i provođenje aktivnosti. Prijavitelj projekta je regija Toscana iz Italije koja ima 14 partnera u ovom projektu. Projekt je trajao od 01.09.2008. godine do 31.08.2012. godine, te je ugovor iznosio 2.106.695 milijuna eura, dok je financiranje Europske unije iznosilo 1.911.677 milijuna eura. Projekt je odobren u području turizma.³⁰

³⁰ Europski fondovi, ERNEST, <http://europski-fondovi.eu/content/ernest-european-research-network-sustainable-tourism>, (pristupljeno 17. rujna 2017.)

4. OBZOR 2020

Obzor 2020 je novi financijski instrument Europske unije za istraživanje i inovacije za razdoblje 2014. do 2020. godine, te bi trebao poduprijeti prioritet Inovativna Unija i ojačati globalnu konkurentnost Europske unije. Obzor 2020 bi trebao pridonijeti gospodarstvu na način da osigura sredstva za financiranje istraživanja, razvoja i inovacija. Program će kombinirati o objediniti sva dosadašnja sredstva za istraživanje i inovacije trenutno na raspolaganju kroz FP programe, inovacijske aspekte Programa za konkurentnost i inovacije (CIP) i doprinos Europskom institutu za inovacije i tehnologiju (EIT). Glavna misao ovog okvirnog programa je nuđenje rješenja i odgovora na gospodarsku krizu, investiranja u buduće poslove i razvoj, jačanje globalne pozicije Europske unije, te osiguravanje opće sigurnosti.³¹

Program će imati jednostavniju arhitekturu i procedure, manje administracije, jednostavniji sustav kontrole. S obzirom na jednostavnost programa, očekuje se da će prosječno biti dovoljno oko 100 dana od podnošenja zahtjeva do dobivanja potpore. To bi bio veliki napredak s obzirom da se u okviru programa FP7 trebalo čekati prosječno 313 dana.³²

³¹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obzor 2020, www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020 , (pristupljeno 18. rujna 2017.)

³² Europa Commission, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013., http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf

4.1. Struktura programa Obzor 2020.

„Struktura Obzora 2020. temelji se na tri glavna prioriteta: Izvrsna znanost (Excellent Science), Industrijsko vodstvo (Industrial Leadership) i Društveni izazovi (Societal Challenges).“³³

Slika 1: Struktura programa Obzor 2020

Izvor: Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obzor 2020, www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020

Prioritet Izvrsnost u znanosti ima proračun od 24,6 milijardi eura. Veliki je to porast sredstava na najvišoj razini znanosti u Europi s ciljem povećanja razine izvrsnosti u europskoj znanstvenoj bazi. Stvaranjem znanstvenika svjetske klase osigurat će se europska konkurentnost. Pomoću ovog programa podržati će se najbolje ideje, razviti talente u Europi, osigurati istraživačima i znanstvenicima pristup vrhunskoj infrastrukturi i učiniti Europu atraktivnom lokacijom za najbolje svjetske znanstvenike.

³³ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obzor 2020, www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020, (pristupljeno 18. rujna 2017.)

Program će u okviru ove komponente : ³⁴

- Poticati ulaganja u pionirska istraživanja putem Europskog istraživačkog vijeća,
- Nuditi potporu mladim i iskusnim istraživačima kako bi razvili svoje vještine, te dobili potrebna znanja i iskustvo koje će im pomoć u ostvarivanju vrhunskih rezultata,
- Financirati nove i buduće tehnologije kako bi se zadržala konkurentnost i stvorila nova radna mjesta,
- Pružiti istraživačima pristup najsuvremenijim infrastrukturama.

Konkurentna industrija stvoriti će se kroz jačanje industrijskog vodstva za što je predviđen proračun od 17,9 milijardi eura. Cilj ove komponente je učiniti Europu atraktivnijom lokacijom za ulaganje u istraživanje i inovacije promovirajući aktivnosti koje su određene kao važne. Osigurati će se značajna ulaganja u ključne industrijske tehnologije, te povećavanje potencijala rasta europskih tvrtki osiguravajući odgovarajuća sredstva i pomoć europskim inovativnim malim i srednjim poduzetnicima da izrastu u globalne lidere.

Program će u okviru ove komponente: ³⁵

- Podupirati revolucionarne tehnologije u svim sektorima kao što su IKT ili svemirska tehnologija,
- Financirati visoko inovativna mala i srednja poduzeća,
- Financirati obučavanje poduzeća i pružanje smjernica o određivanju i privlačenju privatnih ulagača,
- Davati jamstva i zajmove, te ulagati u inovativna mala i srednja poduzeća.

Komponenta društveni izazovi ostvarit će se kroz stvaranje boljeg društva sa proračunom od 31,7 milijardi eura. Pokušati će se riješiti najvažniji društveni problemi

³⁴ Europska komisija (2014), Horizon 2020 – ukratko, <https://publications.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/ff01eb01-755b-4401-95be-6a10701c6d28> (pristupljeno 22. siječnja 2018.)

³⁵ Loc.cit.

kao što su klimatske promjene, razvoj održivog prometa i mobilnosti, povećanja dostupnosti obnovljivih energija, sigurnost i ispravnost hrane, te starenja populacije

Financiranje će biti orijentirano na sljedeće izazove: ³⁶

- Zdravlje i demografske promjene,
- Sigurnost hrane, održiva poljoprivreda, more i morska istraživanja i bio gospodarstvo,
- Sigurna, čista i učinkovita energija,
- Pametan, zelen i integrirani transport,
- Klimatske promjene, učinkovito korištenje resursa i sirovina,
- Uključivo inovativno i sigurno društvo.

Sve nabrojane izazove program Obzor 2020 će rješavati na način da osigura vezu između istraživanja i tržišta.

4.2. Obilježja programa

Jedno od glavnih obilježja programa Obzor 2020 je puno jednostavnija arhitektura, procedure, manja administracija, te jednostavniji sustav kontrole. „Spomenuta pojednostavljenost najbolje se očituje u pojednostavljenim pravilima za sudjelovanje:

- Jedinostveni skup pravila prilagođen je cijelom istraživačkom i inovacijskom ciklusu, usklađen s financijskim uredbama, koherentan s ostalim novim programima EU.
- Jedan projekt – jedna stopa financiranja od najviše 100% ukupnih prihvatljivih direktnih troškova, osim za aktivnosti vezane za komercijalizaciju i izlazak na tržište gdje će se primjenjivati maksimalno 70% prihvatljivih troškova, dok se za indirektno troškove priznaje paušalni iznos od 25%.
- Jednostavni evaluacijski kriteriji – izvrsnost, učinak i implementacija.
- Novi oblici financiranja namijenjeni za inovacije su: predkomercijalne odnosno predtržišne nabave, poticajne nagrade, namjenski krediti i vlasnički instrumenti.

³⁶ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obzor 2020, www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020, (pristupljeno 18. rujna 2017.).

- Međunarodno sudjelovanje je olakšano, ali bolje štiti interese Europske unije.
- Jednostavnija pravila za financiranje – paušal za indirektno troškove bez vremenika rada za osoblje koje radi puno radno vrijeme na nekom EU projektu, mogućnost prethodno definiranog paušalnog iznosa za obavljeni rad.
- Manje i preciznije ciljane kontrole i revizije – najmanja moguća razina zahtjeva za podnošenje certifikata o revizijama s krajnjim ciljem prevencije rizika i prevara.
- Poboljšana pravila zaštite intelektualnog vlasništva – osigurana ravnoteža između pravne sigurnosti i fleksibilnosti, a odredbe vezane za zaštitu intelektualnog vlasništva prilagođene su novim oblicima financiranja s naglaskom na otvoreni pristup istraživačkim publikacijama.³⁷

Osim pojednostavljenja, važno obilježje je i širi pristup za mala i srednja poduzeća. Oko 15% ukupnih sredstava bit će usmjereno upravo na mala i srednja poduzeća. U okviru programa podupirati će se sve vrste inovacija malih i srednjih poduzeća koja su spremna na rast, razvoj i internacionalizaciju. Pomoć će biti osigurana za sve vrste inovacija, bile one tehnološke, ne – tehnološke ili inovativne usluge.

„Mala i srednja poduzeća dobiti će pomoć kroz sve faze razvoja:

- Faza 1: Ocjena koncepta i održivosti – mala i srednja poduzeća dobiti će pomoć za ocjenu znanstvene i tehničke održivosti, te komercijalnog potencijala nove ideje kako bi se razvio inovativni projekt. Pozitivna ocjena u ovoj fazi pretpostavka je za nastavak financiranja u idućoj.
- Faza 2: Istraživanje i razvoj, testiranje, prototip: pomoć u istraživanju i razvoju s posebnim naglaskom na testiranja, prototip, dizajn, razvoj inovativnih procesa i slično.
- Faza 3: Komercijalizacija: Pomoć za potporne aktivnosti, omogućavanje pristupa privatnom kapitalu, fondovima rizičnog kapitala, umrežavanje, povezivanje, obuku, mentoriranje i savjetovanje.³⁸

Također, malim i srednjim poduzećima pružiti će se potpora kroz aktivnosti Marie Curie programa, te kroz aktivnosti u području budućih i nadolazećih tehnologija. Spomenuti

³⁷ Loc.cit.

³⁸ I. Maletić, op.cit., str. 135.

širi pristup se osim u malom i srednjem poduzetništvu, očituje i po pitanju inovacija. Pojam inovacija uključuje druge inovacije: društvene inovacije, inovativni sustavi i usluge, pilot projekti, poticanje potražnje kroz javne nabave, izrada specifikacija za nove standarde, poticajne nagrade, tržišne replikacije, inovativni poslovni modeli i partnerstva.³⁹

„Pojednostavljena pravila sudjelovanja, širi pristup za sve oblike inovacija, širi pristup za sve regije EU gdje je financijska podrška prilagođena kao dopuna za strukturne fondove, kao i širi pristup za međunarodne partnere sa strateškim inicijativama uz međusobnu korist partnera, omogućavaju zajedničke aktivnosti između različitih dijelova Obzora 2020.“⁴⁰ Međunarodna suradnja vrlo je važna pri rješavanju ciljeva Obzora 2020. Glavni fokus stavljen je na industrijalizirane i snažno rastuće države, zemlje pristupnike i susjede zemlje, kao i na zemlje u razvoju. Pokušat će se povećati suradnja na regionalnoj i multilateralnoj razini, dok će financiranje s trećim zemljama biti navedeno o u Radnim programima i pozivima na natječaj.⁴¹

4.3. Instrumenti i aktivnosti programa OBZOR 2020

„Glavni instrumenti Obzora 2020. su:

- bespovratna sredstva za istraživanje i razvoj (100% financiranje svih aktivnosti i sudionika u konzorciju s najmanje tri partnera iz tri različite zemlje članice ili pridružene zemlje),
- bespovratna sredstva za inovacije (70% financiranja svih aktivnosti i sudionika u konzorciju),
- aktivnosti potpore i koordinacije (100% financiranje svih aktivnosti) ,
- sufinanciranje aktivnosti (co-funding),
- instrument za mala i srednja poduzeća,
- predkomercijalna nabava,
- javna nabava inovativnih rješenja i nagrade.“⁴²

³⁹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obzor 2020, www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020 , (pristupljeno 19. rujna 2017.).

⁴⁰ Loc.cit.

⁴¹ loc. cit.

⁴² Loc.cit.

Aktivnosti u programu Obzor 2020 podijeljene su prema komponentama izvrsnost u znanosti, industrijsko vodstvo i društveni izazovi. Prva grupa aktivnosti odnosi se na Europsko istraživačko vijeće (European Research Council -ERC) koje će dodjeljivati potporu za više tipova akcija: ⁴³

- ERC Starting Grant je početna potpora za mlade vrhunske istraživače u vrijednosti od 2 milijuna u trajanju od 5 godina.
- ERC Consolidator Grant je potpora za iskusne nezavisne istraživače u vrijednosti od 2.75 milijuna eura u trajanju od 5 godina.
- ERC Advanced Grant je potpora za iskusne istraživače sa značajnim uspjehom u posljednjih 10 godina. Iznos potpore je 3,5 milijuna eura u trajanju od 5 godina.
- ERC Proof of Concept Grants je potpora za dobitnike drugih ERC potpora koji žele provjeriti tržišni ili inovativni potencijal istraživačkih. Potpora iznosi 150 000 eura u trajanju od 12 mjeseci.
- ERC Synergy Grants je potpora za male grupe pojedinaca istraživača u iznosima do maksimalno 15 milijuna eura u trajanju od 6 godina.

Sljedeće aktivnosti odnose se na buduće i tehnologije u nastajanju: ⁴⁴

- FET Open – financira projekte o novim idejama za nove i buduće tehnologije u njihovoj ranoj fazi.
- FET Proactive – cilj je poticanje razvoja budućih tema istraživanja, formirati kritičnu masu europskih istraživača za brojna „obećavajuća“ istraživanja.
- FET Flagships – predstavljaju znanstvene, multidisciplinarnе istraživačke inicijative velikog opsega koje su okrenute prema jedinstvenom cilju.

Sljedeća grupa aktivnosti odnosno potpora odnosi se na Marie Curie akcije: ⁴⁵

- Inovativne mreže treninga - ovim potporama će biti financirana mobilnost studenata doktorskih studija s manje od četiri godine punog radnog staža u istraživanju bez obzira na fazu u kojoj se nalazi njihov doktorski studij (bilo da su tek upisani ili već pri kraju studija).

⁴³ D. Drljača, Vodič kroz program Horizont 2020, 2015., str. 18.

⁴⁴ ibidem, str. 19.

⁴⁵ ibidem, str. 20.

- Pojedinačne stipendije - ovim potporama će biti financirana mobilnost iskusnih istraživača u post-doktorskim mobilnostima u svrhu unapređenja znanja i vještina istraživača. Istraživač mora posjedovati zvanje doktora znanosti ili imati više od četiri godine punog radnog staža u istraživanju.
- Razmjena osoblja u području istraživanja i inovacija - ovim projektima će biti financirane kratkotrajne mobilnosti istraživačkog i inovativnog osoblja u svim fazama razvoja karijere uključujući i menadžment, administrativno i tehničko osoblje istraživačke institucije.
- Sufinanciranje regionalnih, nacionalnih i međunarodnih programa – financiraju se programi za obučavanje istraživača i dalji razvoj karijere koji uključuju prekograničnu mobilnost, bez obzira na geografsku pokrivenost i značaj programa.
- Europska noć istraživača - predstavlja simboličnu akciju promocije znanosti i istraživanja prema javnosti organiziranjem niza događaja, druženja s istraživačima, mini-ekspedicija, eksperimenata i slično.

Sljedeća grupa aktivnosti odnosi se na istraživačku infrastrukturu, te se dijeli u tri tipa aktivnosti: ⁴⁶

- Prvi tip aktivnosti usmjeren je na razvoj nove vrhunske istraživačke infrastrukture.
- Drugi tip aktivnosti ima za cilj optimizaciju upotrebe nacionalnih postrojenja njihovim integriranjem u mreže i otvaranjem prema svim evropskim istraživačima.
- Treći tip aktivnosti ima za cilj angažiranje i dalji razvoj IKT bazirane infrastrukture koja je vrlo važna za omogućavanje pristupa udaljenim resursima, suradnji na daljinu i obradi velikog broja podataka u svim znanstvenim područjima.

Što se tiče industrijskog vodstva, predviđeno je financiranje u tri faze: ⁴⁷

⁴⁶ ibidem, str. 20.

⁴⁷ ibidem, str. 23.

- Potpora za izradu studije izvodljivosti – prva faza, financira se 50.000 eura po projektu (70% ukupnih troškova projekta, a 30% je očekivano sufinanciranje).
- Potpora za poslovne inovacije u razvojne i demonstracijske svrhe – druga faza, financira se u rasponu od 500.000 eura do 2.500.000 eura po projektu (financira se 70% ukupnih troškova projekta, a 30% je očekivano sufinanciranje).
- Pristup širokom spektru usluga podrške inovacijama i olakšan pristup riziku - sredstva su namijenjena komercijalnoj eksploataciji poslovne inovacije.

Osim navedenih faza, postoji i opcionalna faza koja se odnosi na besplatno savjetovanje u svrhu podrške i poboljšanja inovativnih kapaciteta poduzeća.

Posljednja grupa aktivnosti odnosi se na komponentu društveni izazovi koja ima za cilj bolje društvo. Neke od aktivnosti u okviru ove komponente su: ⁴⁸

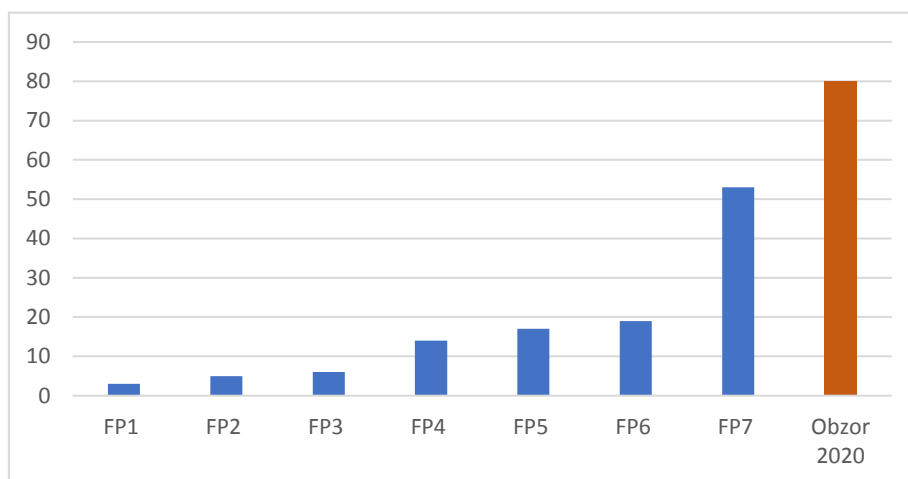
- Borba protiv i adaptiranje na klimatske promjene.
- Omogućavanje prelaska na zelenu ekonomiju i društvo putem eko-inovacija.
- Razvoj malog biznisa i ubrzanih inovacija u području transporta.
- Agro-prehrambeni sektor za sigurnu i zdravu ishranu.
- Nove ideje, strategije i strukture upravljanja za prevladavanje krize u Europi.
- Osiguravanje održive opskrbe neenergetskim i nepoljoprivrednim sirovinama.
- Europa kao globalni igrač: usredotočena na istraživanje i inovacijsku suradnju s trećim zemljama, novi geopolitički poredak na Mediteranu, Europsko istočno partnerstvo i ostale treće zemlje.
- Novi oblici inovacija u javnom sektoru, otvorene vlade, poslovni modeli inovativnosti, društvene inovacije zajednice, ICT za učenje i uključivanje i ostalo.

⁴⁸ ibidem, str. 24.

4.4. Proračun programa Obzor 2020.

Proračun programa Obzor 2020. iznosi oko 80 milijardi eura što je povećanje od oko 30% u odnosu na program prethodnog razdoblja. Sljedeći graf prikazuje kretanje proračuna po okvirnim programima za istraživanje i razvoj.

Graf 22: Proračun okvirnih programa za istraživanje i razvoj

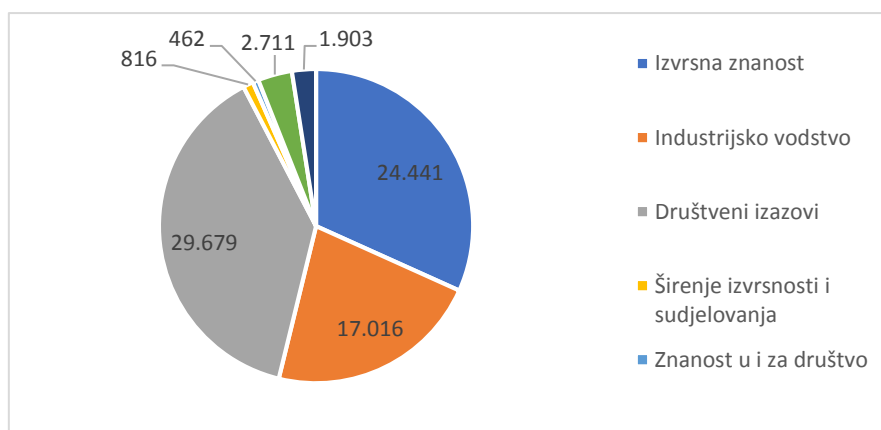

Izvor: izradio student prema European Commission, Factsheet: Horizon 2020 budget, 25. studenoga 2013.,

https://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/press/fact_sheet_on_horizon2020_budget.pdf

Prema gornjem grafu može se potvrditi kako se proračun za svako razdoblje povećava, te do vrhunca dolazi sa programom Obzor 2020.

Graf 23: Proračun po prioritetima Europske unije

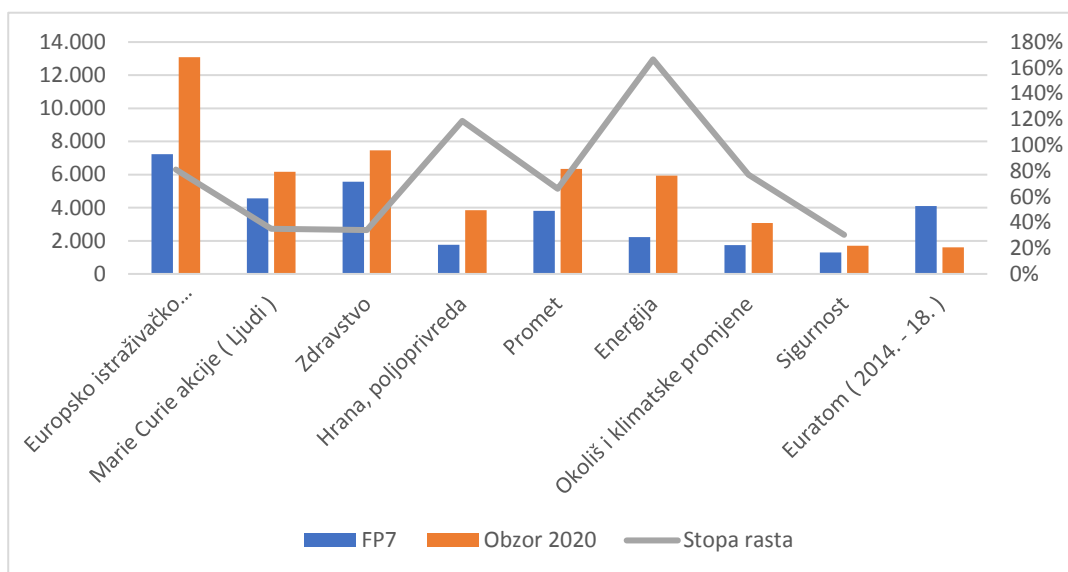

Izvor: izradio student prema European Commission, Factsheet: Horizon 2020 budget, 25. studenoga 2013

https://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/press/fact_sheet_on_horizon2020_budget.pdf

Graf 23. prikazuje kako će najviše novca biti izdvojeno za društvene izazove, dok se u okviru programa FP7 najviše novca izdvajalo za program Suradnje. Takvi rezultati su očekivani s obzirom na to da je prioritet Društveni izazovi nasljednik programa Suradnje. Program suradnje imao je proračun oko 30 milijardi eura, te je činio 60% ukupnog proračuna. Društveni izazovi imaju nešto manji proračun, ali ako se uzme u obzir da u društvene izazove ulazi samo dio onoga što je ulazilo u program Suradnje može se zaključiti kako je programom Obzor 2020 došlo do velikog napretka. Na primjer, potprogram ICT koji je imao najveći proračun sada ulazi u prioritet industrijsko vodstvo. Nadalje, programi Ideje i Ljudi su ujedinjeni u prioritetu Izvrsna znanost koja ima proračun oko 24 milijarde eura, dok su Ideje i Ljudi zajedno imali proračun oko 12 milijardi eura. Prioritet industrijsko vodstvo ima proračun od 17 milijardi eura, te on objedinjuje pojedine potprograme programa Suradnja kao što su: ICT, istraživanje svemira, nanozanosti i slično. Koliko su stvarne promjene u proračunima između programa FP7 i Obzor 2020 vidljivo je na sljedećem grafu.

Graf 24: Usporedba proračuna između programa FP7 i Obzor 2020, te stopa rasta

Izvor: izradio student prema European Commission, Factsheet: Horizon 2020 budget, 25. studenoga 2013.,

https://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/press/fact_sheet_on_horizon2020_budget.pdf

Iz grafa 24. može se iščitati kako je proračun Obzora 2020 u svim kategorijama viši od proračuna FP7. Najveću stopu rasta ima Energija i Hrana sa stopom rasta od čak 167%, odnosno od 119%. Veliki porast bilježi Europsko istraživačko vijeće, te promet. Nešto manji porast imaju sigurnost i zdravstvo zbog toga što su već u FP7 programu bili na visokoj razini.

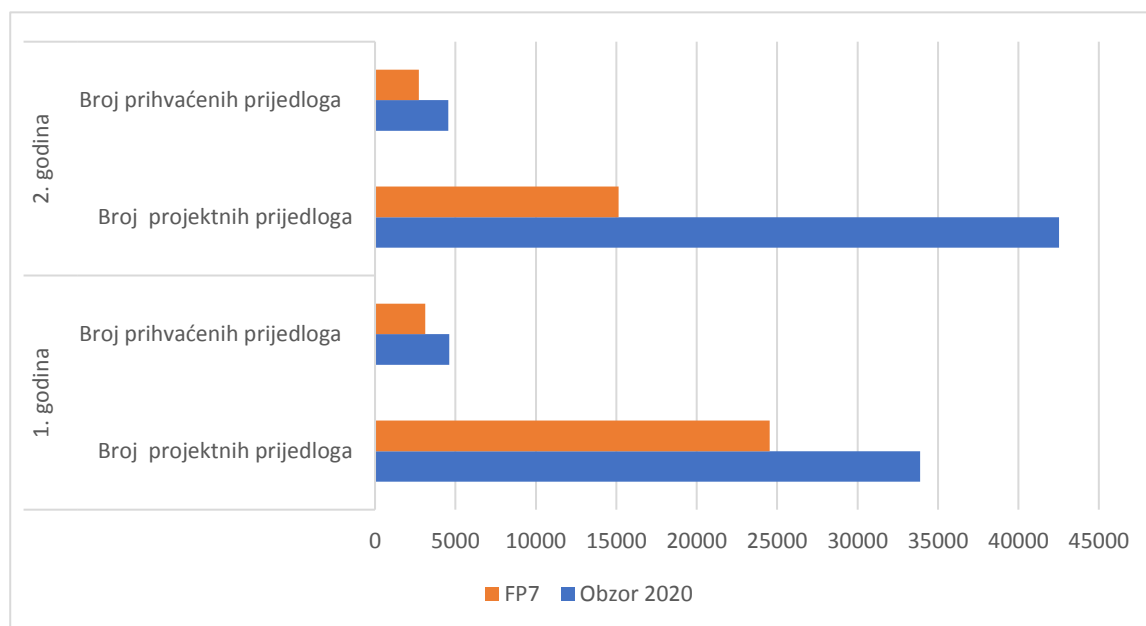
5. ANALIZA PRVIH REZULTATA PROGRAMA OBZOR 2020

U sklopu ovog poglavlja analizirat će se prvi rezultati programa Obzor 2020. Program je na snazi od 2014. godine, te su do sada izdana dva izvještaja: za 2014. i 2015. godinu. Koristit će se spomenuta izvješća, te će se prikazati rezultati i usporediti sa programom FP7, te vidjeti koliko je Obzor 2020 uspješan u prvim godinama provedbe.

5.1. Broj zaprimljenih prijava

U prve dvije godine funkcioniranja programa Obzor 2020 pristiglo je ukupno 76.427 projektna prijedloga od kojih je 9.189 prihvaćeno za financiranje. Što se tiče programa FP7, za cjelokupno trajanje programa pristiglo je 135.716 projektnih prijedloga, te je prihvaćeno za financiranje njih 25.127. Sljedeći graf prikazuje broj zaprimljenih i broj prihvaćenih projektnih prijedloga u prve dvije godine za programe Obzor 2020 i FP7.

Graf 25: Broj zaprimljenih i prihvaćenih projektnih prijedloga Obzora i FP7

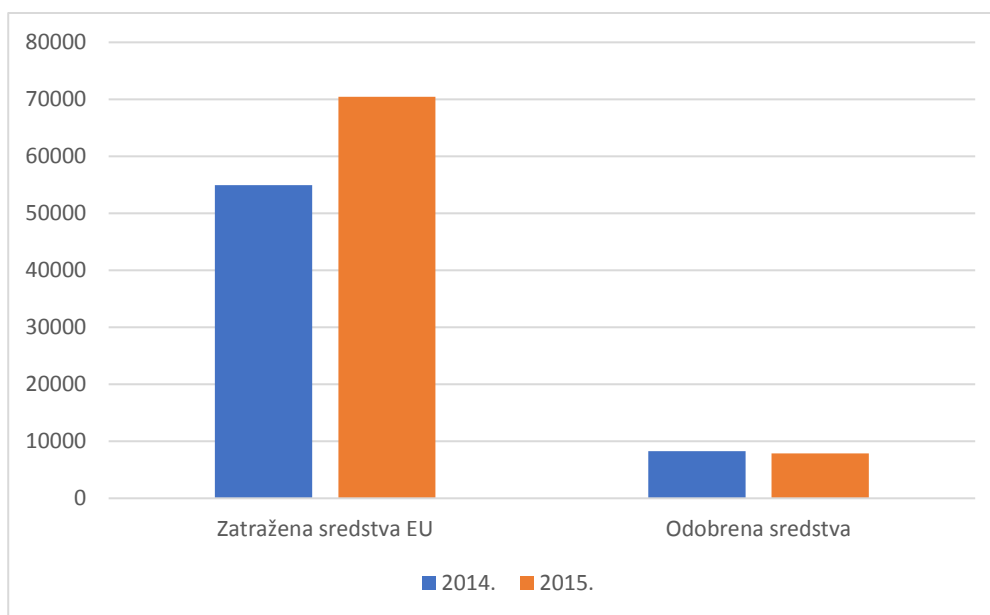

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Annual Monitoring Report 2015, 21. studenog 2016., <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/horizon-2020-monitoring-report-2015>

Prema grafu 25. može se zaključiti kako Obzor 2020 ima osjetno više zaprimljenih projektnih prijedloga. U prvoj godini Obzor 2020 ima 33.892 projektna prijedloga od kojih su 4.624 prihvaćena, dok je program FP7 imao 24.530 projektnih prijedloga od

kojih je prihvaćeno 3.132. U drugoj godini situacija se previše ne mijenja, pa broj projektnih prijedloga u programu FP7 pada na 15.143, dok Obzor doživljava rast od 25,5%, te iznosi 42.535. Unatoč povećanju broja zaprimljenih projektnih prijedloga u sklopu programa Obzor 2020, broj prihvaćenih prijedloga iznosio je svega 4.565. Unatoč slabijoj stopi uspješnosti u 2015. godini sljedeći graf pokazuje kako su odobrena sredstva na jednakoj razini.

Graf 26: Odnos zatraženih i odobrenih sredstava Europske unije (u milijunima eura)

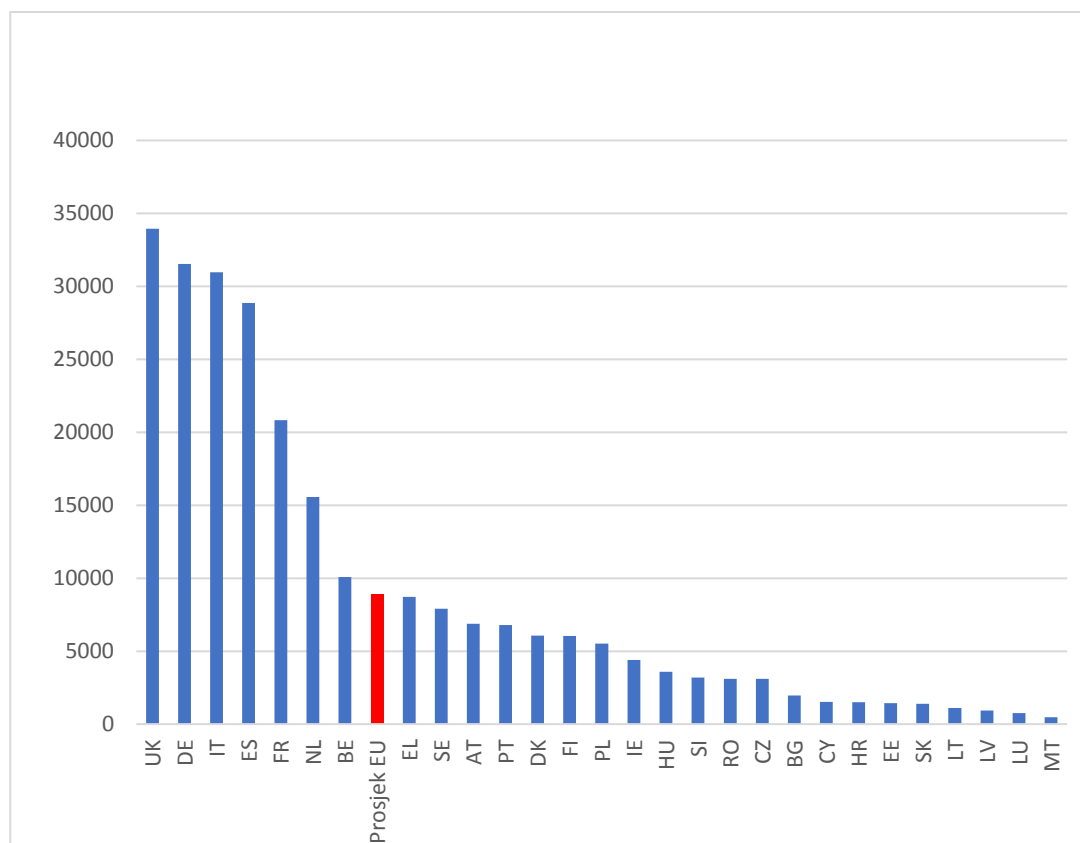
Izvor: izradio autor prema European Commission , Horizon 2020 Annual Monitoring Report 2015, 21. studenog 2016. ,

<https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/horizon-2020-monitoring-report-2015>

U 2014. godini ukupan iznos zatraženih sredstava iznosio je 54.965 milijuna eura, te je u 2015. taj iznos porastao na 70.443 milijuna eura. Nadalje, u 2014. godini odobreno je 8.252 milijuna eura, te je stopa uspješnosti iznosila 15%. U 2015. godini odobrena sredstva iznosila su 7.895 milijuna eura, dok stopa uspješnosti iznosila je 11,2%. Razlog smanjenja stope uspješnosti je taj što se povećao broj projektnih prijedloga, a odobrena sredstva moraju biti u okviru proračuna.

U sljedećim grafovima analizirati ću broj zahtjeva za financiranje. Zahtjev za financiranje odnosi se na čin sudjelovanja pravne osobe u projektnom prijedlogu. Jedan podnositelj zahtjeva može se prijaviti u više različitih prijedloga.

Graf 27: Broj zahtjeva za financiranje po zemljama članicama

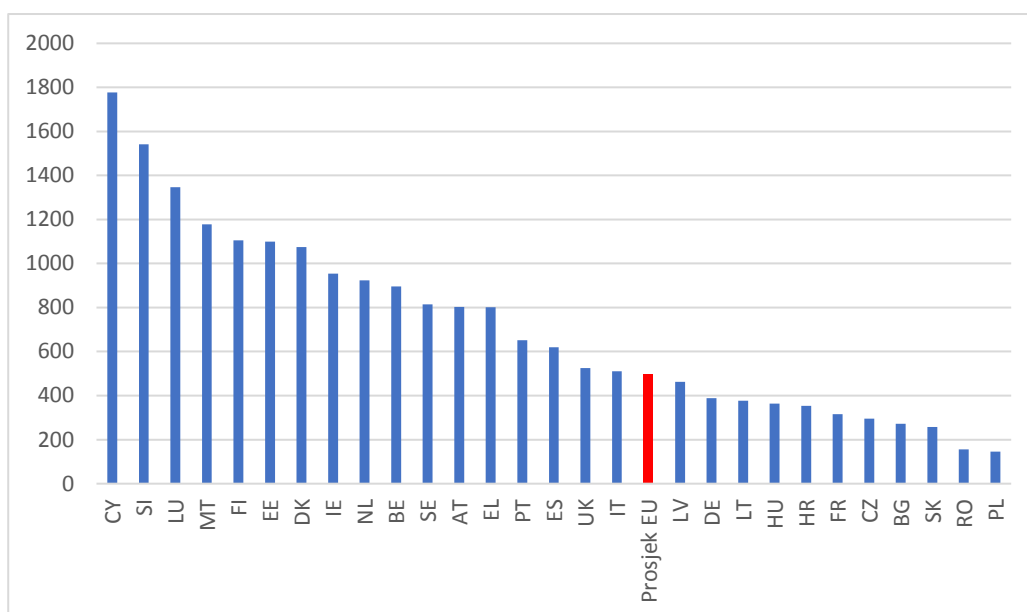

Izvor: izradio autor prema European Commission , Horizon 2020 Annual Monitoring Report 2015, 21. studenog 2016. ,

<https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/horizon-2020-monitoring-report-2015>

Tijekom dvije godine primljeno je ukupno 275.841 zahtjev za financiranje s porastom od 23,9% od 2014. do 2015. godine. Usporedno, tijekom trajanja programa FP7 primljeno je 598.080 zahtjeva. Promatrajući trend rasta može se zaključiti kako bi do kraja 2016. godine program Obzor trebao preći FP7 po zahtjevima za financiranje. U dvije godine, Hrvatska je imala 1.496 zahtjeva za financiranje s porastom od 28,05% od 2014. do 2015. godine. U odnosu na program prethodnog razdoblja, Hrvatska ima pozitivan trend jer je za vrijeme sedmogodišnjeg trajanja programa FP7 imala oko 2.900 zahtjeva. Prosjek Europske unije iznosi 8.861 zahtjev po članici, te veći broj zahtjeva od prosjeka ima svega osam zemalja: Ujedinjeno kraljevstvo, Njemačka, Italija, Španjolska, Francuska, Nizozemska i Belgija. Sljedeći graf prikazuje broj zahtjeva na milijun stanovnika za članice Europske unije.

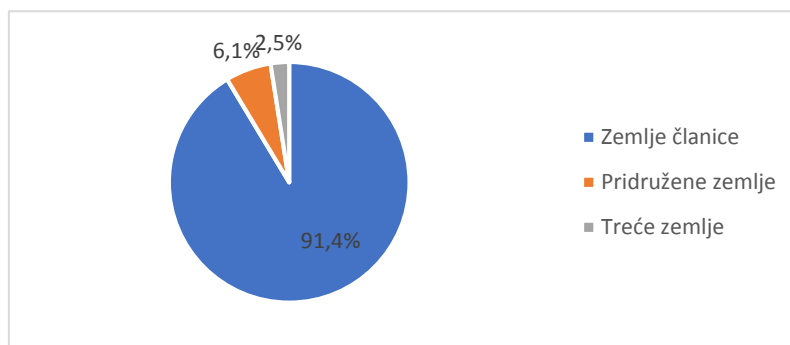
Graf 28: Broj zahtjeva za financiranje na milijun stanovnika

Izvor: izradio autor prema European Commission , Horizon 2020 Annual Monitoring Report 2015, 21. studenog 2016. , https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf 28. prikazuje potpuno drugačiju sliku. Cipar, Slovenija, Luksemburg i Malta su zemlje koje su zbog malog broja stanovnika u prošloj analizi bile na dnu, dok sada vidimo kako su one u biti najuspješnije ukoliko se gleda broj zahtjeva po stanovniku. Također, veliki pad ima Francuska koja je daleko iznad prosjeka što se ukupnog broja zahtjeva, ali je u ovoj analizi ispod prosjeka i nalazi se među lošijim zemljama. Hrvatska je u nešto boljoj poziciji, ali je i dalje među lošijim zemljama. Prosjek Europske unije iznosi 497, dok Hrvatska ima 353 zahtjeva na milijun stanovnika.

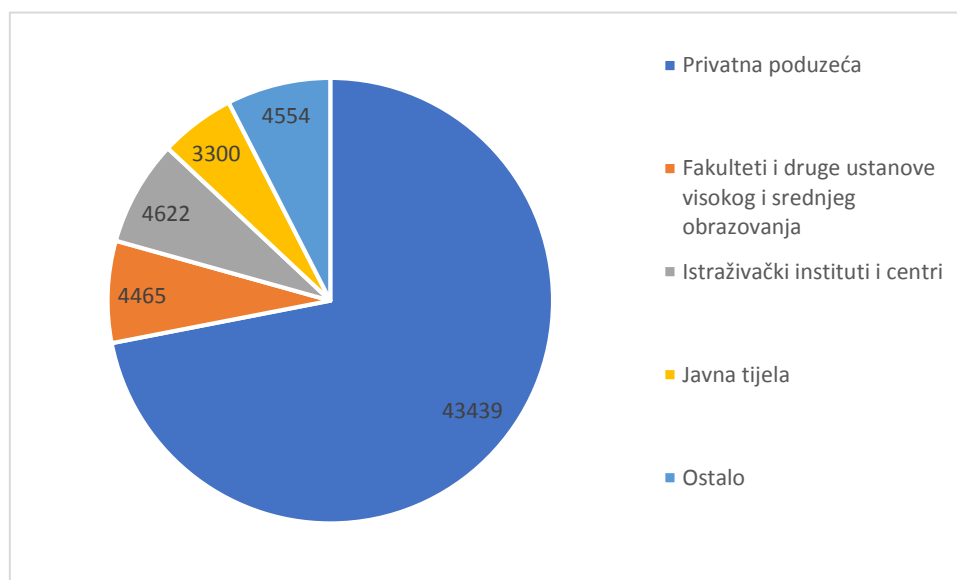
Graf 29: Postotak udjela u ukupnom broju zahtjeva

Izvor: European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016., https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Najviše zahtjeva dolazi od zemalja članica, čak 91,4%, dok iz pridruženih i trećih zemalja dolazi 6,1%, odnosno 2,5% zahtjeva. Slični su postotci u odnosu na program FP7, gdje su zemlje članice imale postotak od 90%, a pridružene i treće zemlje 9%, odnosno 1%.

Graf 30: Broj podnositelja zahtjeva po vrsti organizacije

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Annual Monitoring Report 2015, 21. studenog 2016., <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/horizon-2020-monitoring-report-2015>

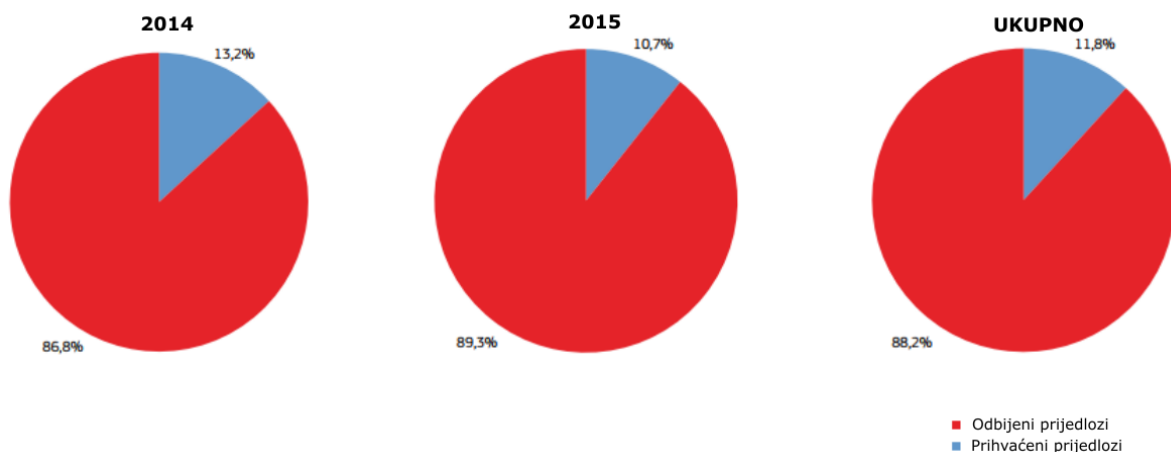
Graf 30 prikazuje kako najveći udio imaju privatna poduzeća sa 71,9%, dok ostale vrste organizacija imaju podjednaki udio od oko 7%. U programu FP7 najveći udio imali su fakulteti i druge ustanove visokog i srednjeg obrazovanja sa oko 35% učešća, dok su privatna poduzeća imala udio od 27,23%.

Obzor 2020 postigao je veliki napredak u odnosu na FP7 što se tiče broja projektnih prijedloga, zahtjeva za financiranje, te podnositelja zahtjeva. Također, s obzirom na veći proračun, veća su tražena i odobrena sredstva. Sve zemlje članice doživjele su rast po svim parametrima. Ovakve rezultate Obzor 2020 je ostvario svojom jednostavnošću, odnosno olakšanom postupku prijave i dostave projektnih prijedloga. Smanjena je administracija, te svi potrebni dokumenti dostavljaju putem Internet portala. U sljedećem potpoglavlju analizirati ću stopu uspješnosti.

5.2. Stopa uspješnosti

Stope uspjeha su važne u pogledu praćenja ravnoteže između dostavljenih projektnih prijedloga i prijedloga prihvaćenih za financiranje.

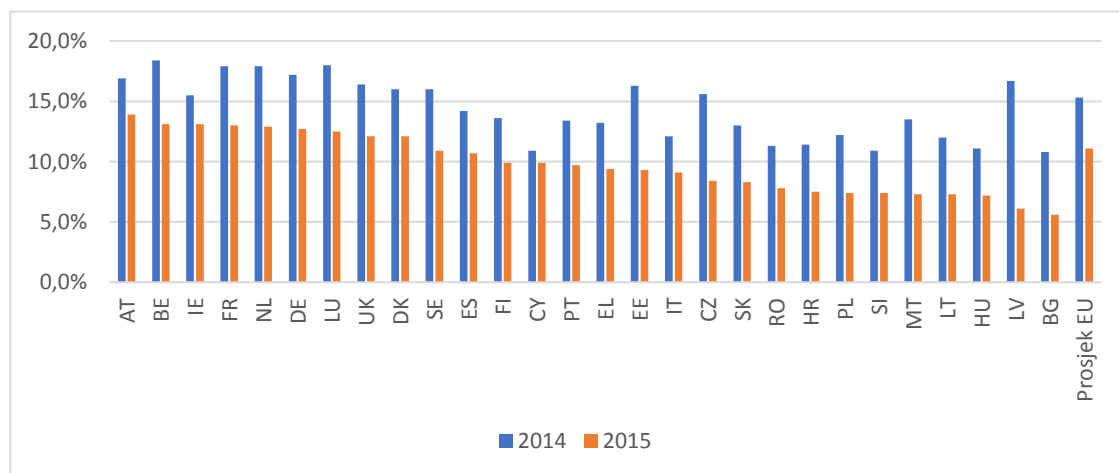
Graf 31: Udio prihvaćenih prijedloga

Izvor: European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf 31. prikazuje udio prijedloga prihvaćenih za financiranje. Ukupno je prihvaćeno oko 11,8% (13,2% u 2014. godini i 10,7% u 2015. godini), što pokazuje povećani broj kvalitetnih prijedloga. Stopa uspješnosti prihvatljivih prijedloga tijekom sedam godina trajanja FP7 iznosila je oko 20%. U sljedećem grafu prikazana je stopa uspješnosti po državama članicama.

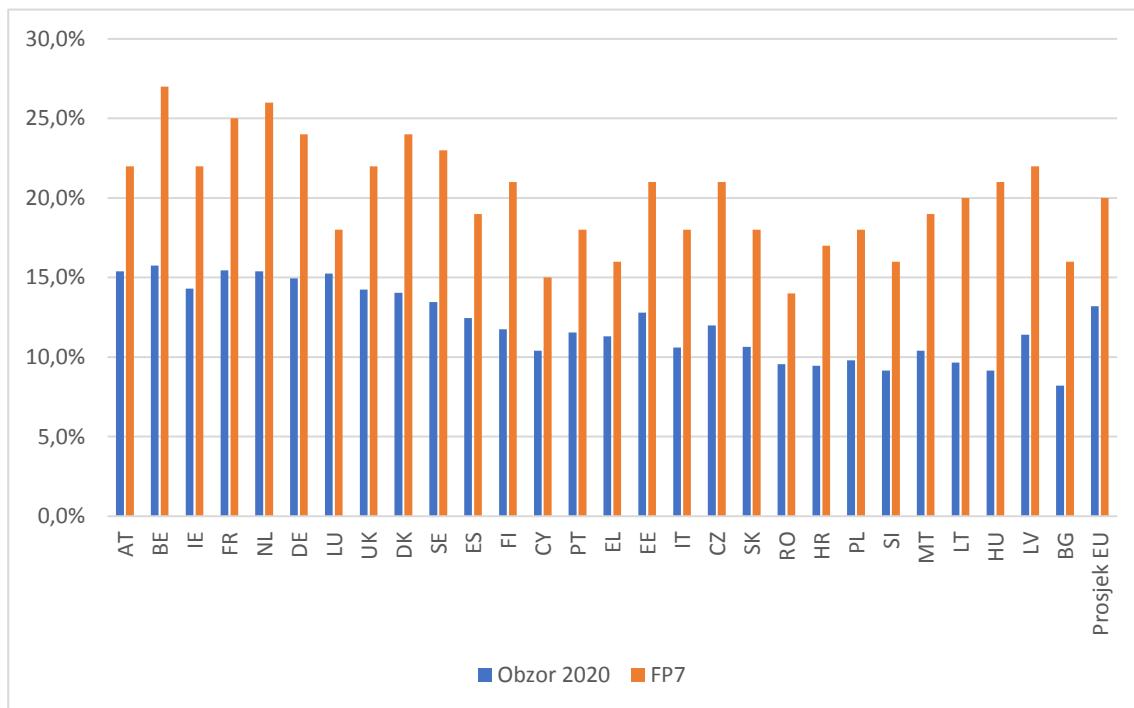
Graf 32: Stopa uspješnih prijavi po državama članicama

Izvor: Izvor: European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf 32. pokazuje ukupnu stopu uspjeha po državi članici. Prosjek EU za dvije godine iznosi 13%, dok Hrvatska ima 9,5%. Pad stope uspjeha posljedica je povećanja broja prihvatljivih aplikacija, a ne smanjenja raspoloživih sredstava. Sljedeći graf pomoći će pri usporedbi stope uspjeha sa programom FP7.

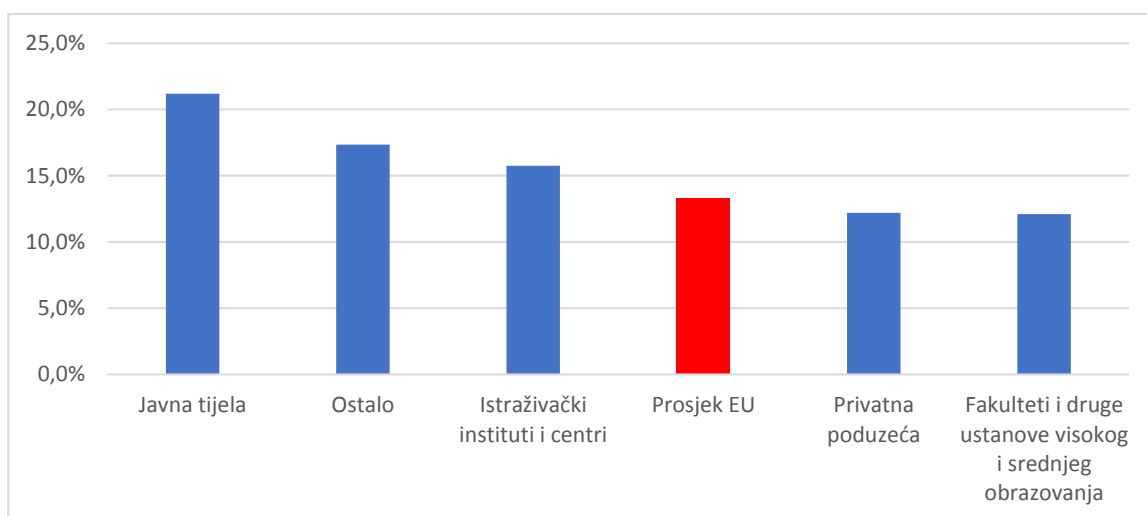
Graf 33: Stopa uspjeha: Usporedba FP7 i Obzor-a

Izvor: European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf pokazuje stope uspjeha za svaku od 28 država članica prema Obzoru 2020 i Sedmom okvirnom programu (FP7). Uzimajući zajedno sve prijave iz svih država članica, ukupna stopa uspjeha iznosi oko 13%, dok je stopa uspjeha u okviru programa FP7 iznosila oko 20%. Valja napomenuti da je manje sredstava bilo dostupno 2014. godine (u prvoj godini Obzor 2020) u odnosu na posljednju godinu programa FP7. Nadalje, zbog nastojanja da Obzor 2020 bude dostupniji i privlačniji, došlo je do povećanog interesa potencijalnih kandidata za program. Pomoću sljedećeg grafa analizirati ćemo stopu uspješnosti po vrsti organizacije.

Graf 34: Stopa uspjeha po vrsti organizacije

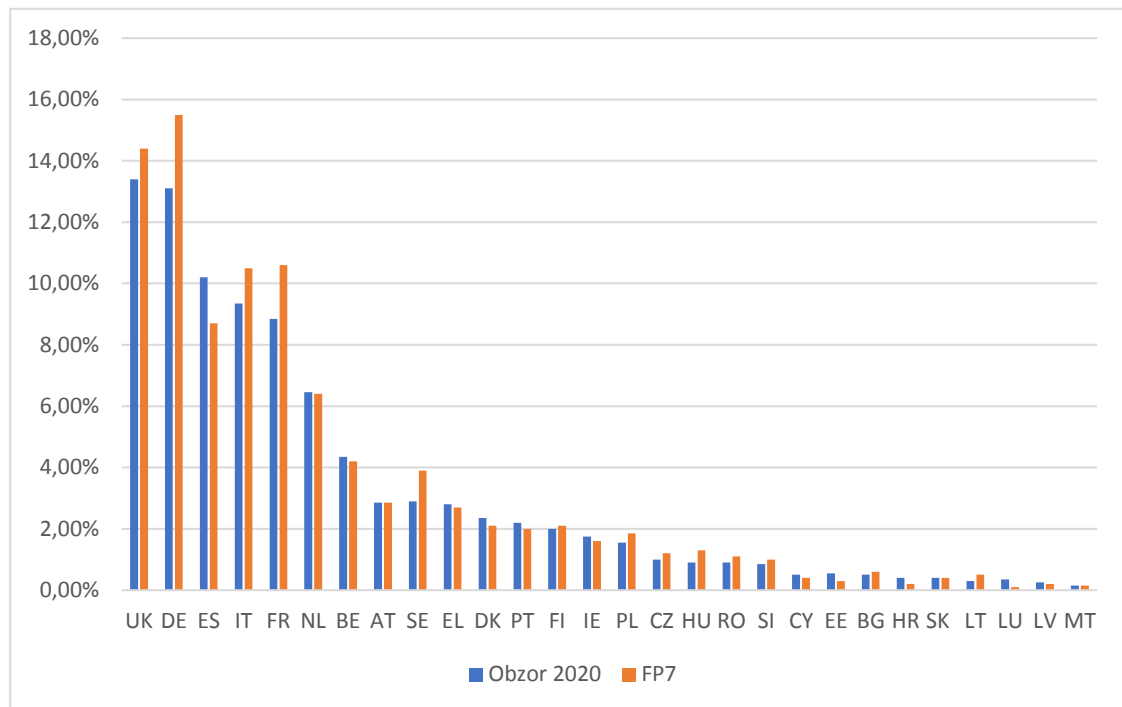
Izvor: European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Otkako je započeto funkcioniranje programa Obzor 2020, više od 39% svih zahtjeva dolazilo je od Fakulteta i drugih ustanova obrazovanja, 35,2% iz privatnog sektora i 18,4% od istraživačkih organizacija. Iako su javna tijela imala najmanje zahtjeva (3,5%), imala su najveću stopu uspjeha.

5.3. Potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava

U dvije godine ukupno je potpisano 9.087 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, što uključuje 37.086 sudionika. Ukupan financijski doprinos iznosi 15.9 milijardi eura.

Graf 35: Udio sudjelovanja u potpisanim ugovorima o bespovratnim sredstvima po zemljama članicama EU: Obzor 2020 u usporedbi s FP7

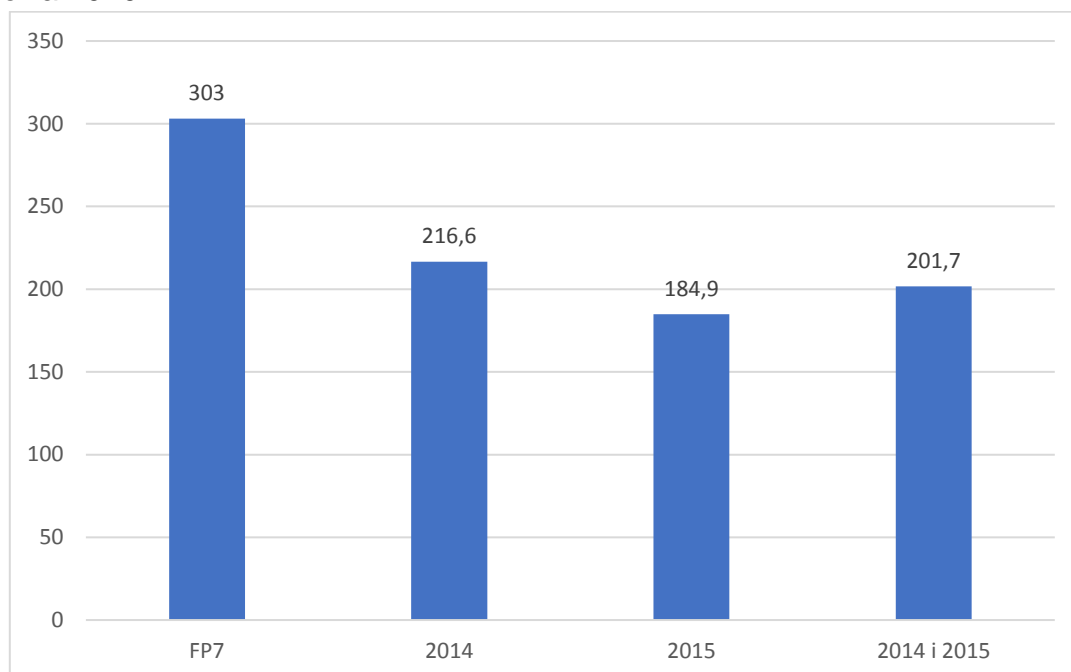

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,

https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf 35. pokazuje udio sudjelovanja u potpisanim potporama po državi članici EU. Najveći udio ima Velika Britanija, a slijede je Njemačka i Španjolska. Ako usporedimo 2014. i 2015. godinu Obzora 2020 osam zemalja članica EU doživjelo je povećanje sudjelovanja, a najveće povećanje postigle su Španjolska i Italija. Većina država članica povećala je svoj udio u sudjelovanju u potpisanim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava pod Obzor-om 2020 u odnosu na program FP7. Na sljedećem grafu prikazano je koliko je vremena prošlo od prijave na određeni natječaj do potpisivanja ugovora (TTG).

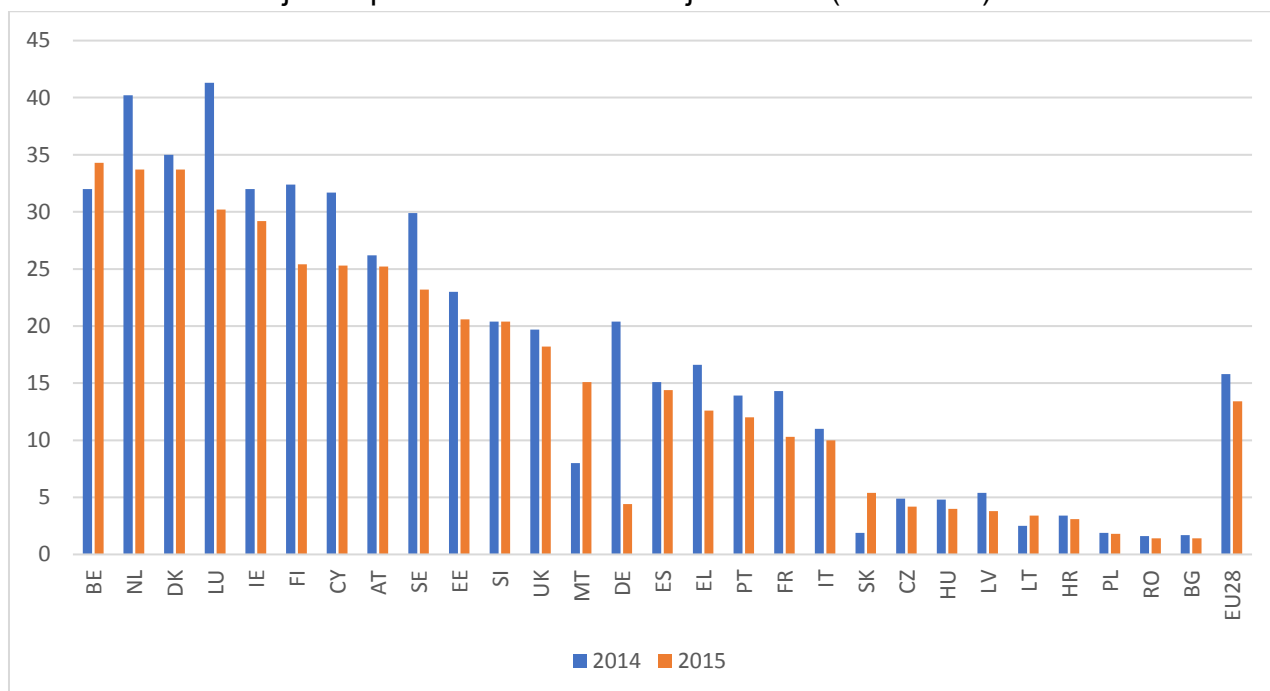
Graf 36: Broj dana od prijave projekta do potpisivanja ugovora (Time to Grant, TTG) Obzor-a 2020 i FP7

Izvor: izradio autor European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016., https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Kao što je prikazano u grafu 36, u programu FP7 TTG iznosio je 303 dana. U prve dvije godine Obzora, prosječni TTG iznosilo je 201,7 dana - 216,6 u 2014. godini, te 184,9 u 2015. godini. Europska komisija se obvezala potpisati ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava u roku od 245 dana (osam mjeseci) za sve pozive osim onih Europskog istraživačkog vijeća (ERC). Ovaj je cilj zadovoljen u većini slučajeva jer je čak 90,7% ugovora bilo potpisano u roku od 245 dana. U sljedećem grafu prikazati ću iznos EU financiranja po stanovniku za zemlje članice.

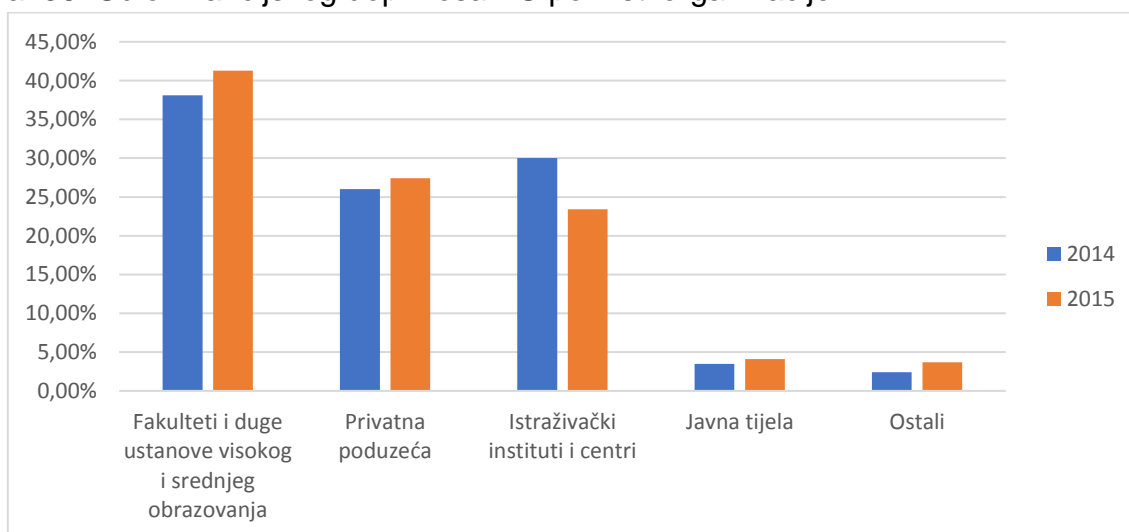
Graf 37: Financiranje EU po stanovniku za zemlje članice (u eurima)

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Prosječno 13,4 eura po stanovniku dodijeljeno projektima EU-a za istraživanje i inovacije u 2015. godini, nešto niže nego prethodne godine . Belgija, Nizozemska i Danska dobile su najveći udio financiranja po stanovniku u 2015. godini, pri čemu Poljska, Rumunjska i Bugarska imaju najnižu stopu.

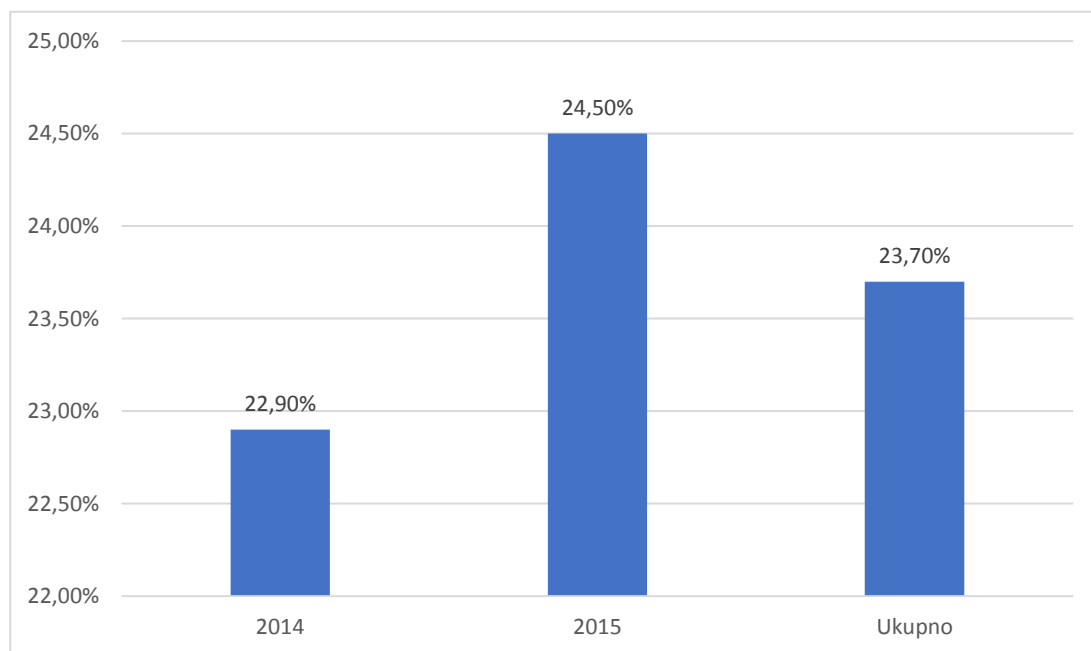
Graf 38: Udio financijskog doprinosa EU po vrsti organizacije

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Najveće povećanje udjela u financijskom doprinosu imali su fakulteti i javna tijela, dok je udio istraživačkih organizacija smanjen. U programu FP7 fakulteti su također imali najveći udio u financijskom doprinosu, dok su privatna poduzeća zauzimala drugo mjesto. U prve dvije godine programa Obzor 2020 na drugo mjesto su se smjestili istraživački instituti i centri.

Graf 39: Udio financijskog doprinosa EU malim i srednjim poduzećima

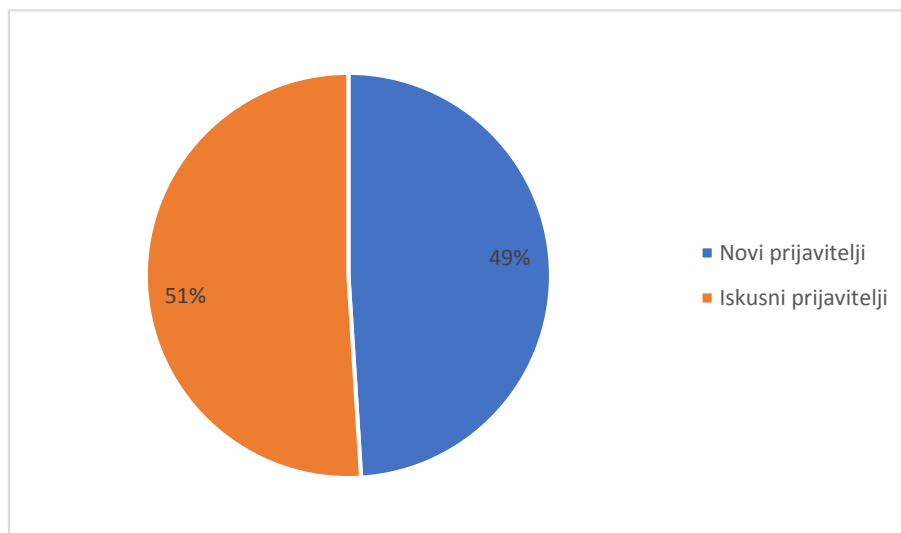
Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016., https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Cilj Obzora 2020 je da udio financijskog doprinosa EU malim i srednjim poduzećima iznosi minimalno 20%. Graf 39. pokazuje da je taj cilj postignut. Mala i srednja poduzeća primila su 23,7% ukupnih sredstava, a čine 27,0% udjela. Od tih sredstava oko 5% osigurava SME instrument. U programu FP7 udio financijskog doprinosa EU malim i srednjim poduzećima iznosio oko 16%.

5.4. Odnos novih i iskusnih prijavitelja

Novi prijavitelji su oni prijavitelji koji se do sada nisu prijavljivali na niti jedan natječaj programa FP7.

Graf 40. Odnos novih i iskusnih prijavitelja

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016., https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

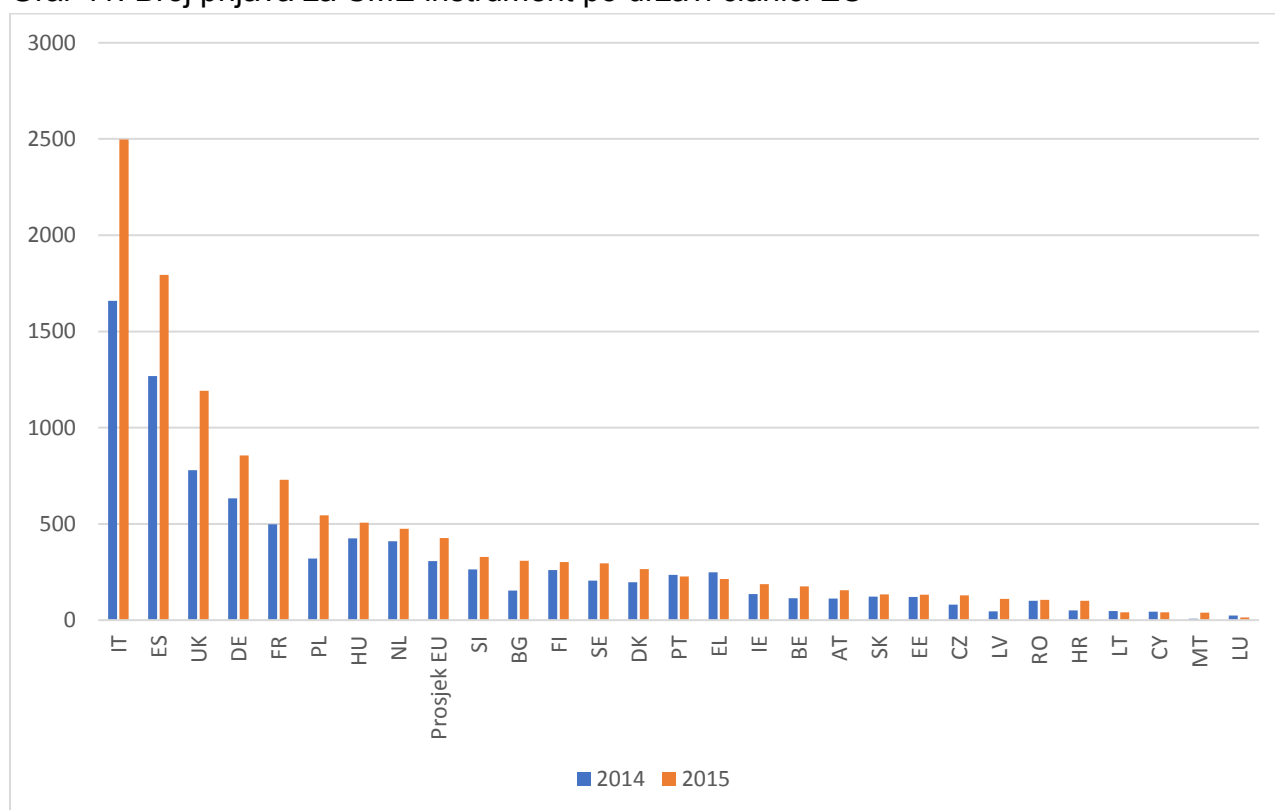
Graf 40. pokazuje da je 51% sudionika tijekom 2014. i 2015. također sudjelovalo i u programu FP7, te je bilo 49% novih sudionika. Gledajući samo na 2014. godinu, udio novih prijavitelja bio je 42,1%, što pokazuje povećanje u 2015. godini. Očekuje se da će se stopa novih prijavitelja povećavati tijekom cijelog programa.

U prve dvije godine Obzor-a 2020 69,8% novih prijavitelja došlo je iz privatnog sektora, pokazujući tako atraktivnost Obzor-a za privatne tvrtke. 68,9% njih su mala i srednja poduzeća (62,4% u 2014. godini i 69,6% u 2015. godini).

5.5. SME instrument

SME instrument je instrument Europske unije koji daje podršku pojedinim malim i srednjim poduzećima koja imaju međunarodne ambicije i koje su odlučile realizirati svoje inovativne ideje na tržištu. SME Instrument je usmjeren prema svim vrstama inovativnih malih i srednjih poduzeća koja pokazuju odlučnu namjeru i ambiciju prema razvoju, rastu i internacionalizaciji.

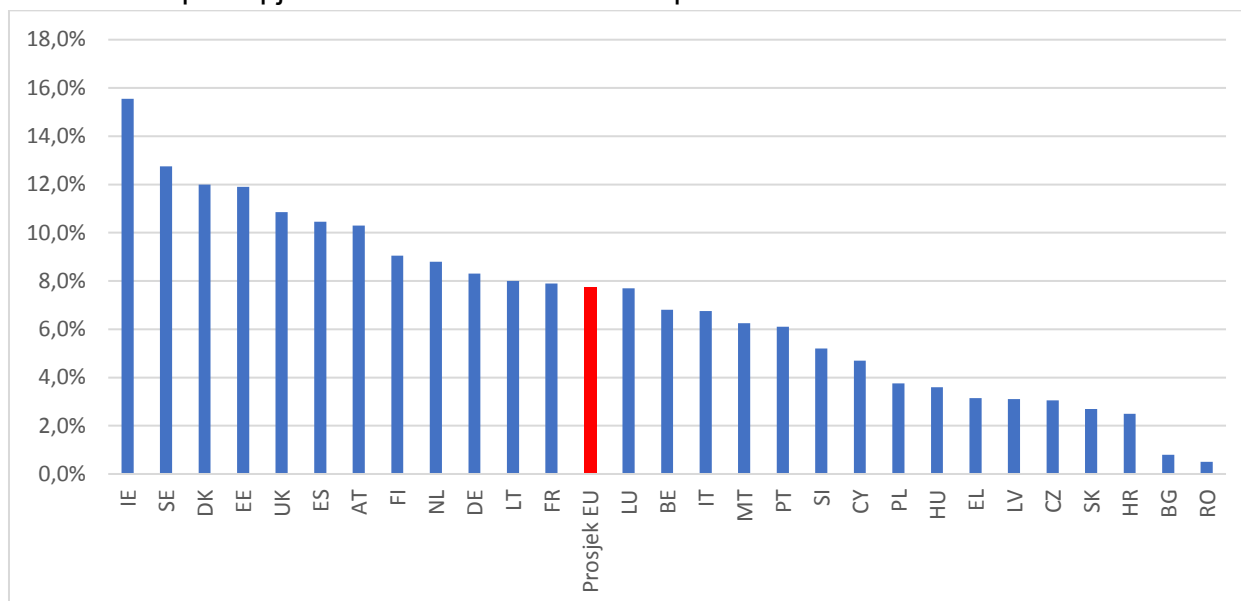
Graf 41: Broj prijava za SME instrument po državi članici EU

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Tijekom dvije godine pristiglo je 20.500 zahtjeva za financiranje SME instrumentom. Broj zahtjeva je rastao kroz godine, pa je u 2014. godini bilo 8.564 zahtjeva, dok je u 2015. godini bilo 11.932 zahtjeva. Većina zahtjeva stigla je iz pet najvećih država članica: Italije, Španjolske, Ujedinjenog Kraljevstva, Njemačke i Francuske.

Graf 42: Stopa uspješnosti za SME instrument po državi članici

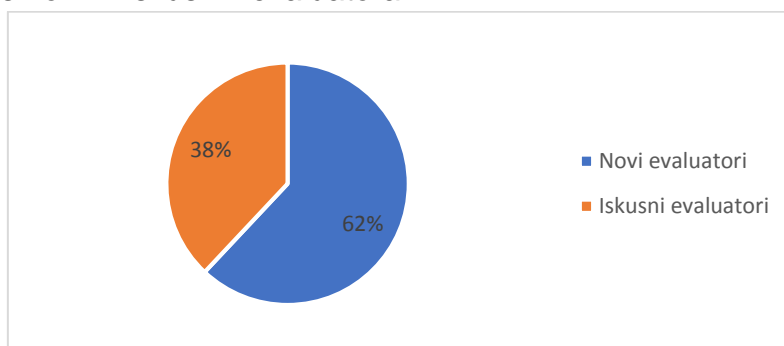
Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf pokazuje stopu uspjeha po državi članici SME instrumenta kroz dvije godine primjene. Prosječna stopa uspjeha SME instrumenta 2014. i 2015. godine iznosila je 7,8% (9,1% u 2014. godini i 6,4% u 2015. godini), što je niže od prosjeka Obzora-a 2020 od 13%.

5.6. Broj ekspertnih evaluatora

Evaluatori Obzora-a 2020 su ukupno proveli 591.927 pojedinačnih evaluacija tijekom dvije godine. Sljedeći graf prikazuje odnos novih i iskusnih evaluatora.

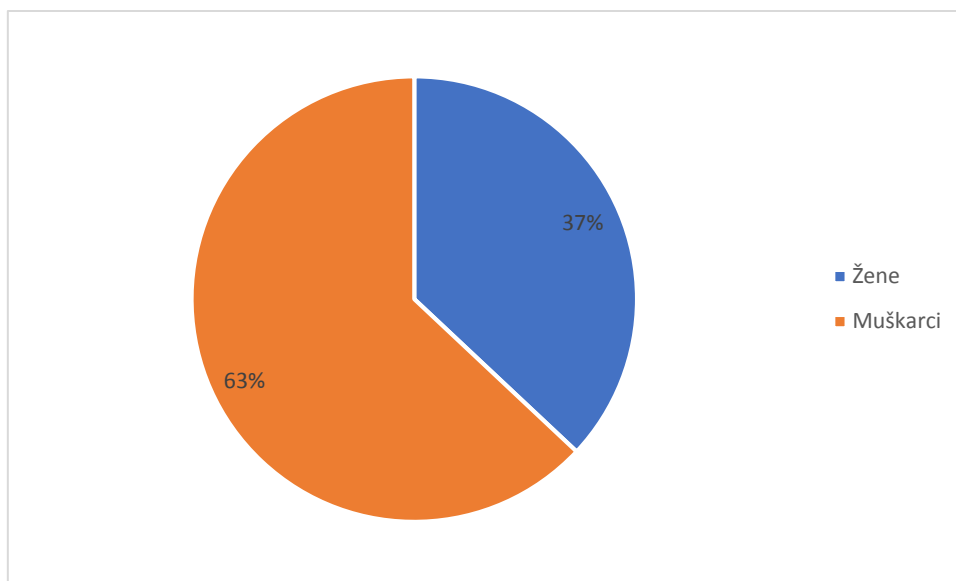
Graf 43: Odnos novih i iskusnih evaluatora

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Graf 43. pokazuje kako je čak 62% novih evaluatora, dok je 38% iskusnih koji su već sudjelovali u evaluacijama tijekom programa FP7. U 2014. godini u središnjoj bazi podataka registrirano je 77 506 evaluatora. Važno je osigurati da se broj ekspertnih evaluatora stalno proširuje i obnavlja, kako bi se osiguralo stručno znanje u novim područjima znanosti i tehnologije. Na sljedećem grafu može se vidjeti koliki je postotak žena među evaluatorima.

Graf 44: Postotak žena evaluatora

Izvor: izradio autor prema European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016.,
https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf

Prema gore navedenom grafikonu, 37% evaluatora bile su žene, a 63% muškaraca. Cilj je da minimalno 40% evaluatora budu žene. Cilj još nije postignut, ali zabilježen je pozitivan trend (u 2014. godini 35,7% žena evaluatora). U programu FP7 bilo je 33% žena evaluatora, te se zaključuje kako je samo pitanje vremena kada će se postići cilj od 40%.

5.7. Primjeri dobre prakse

Galileo Enhancement as Booster of the Smart Cities

Projekt pod nazivom „Galileo Enhancement as Booster of the Smart Cities“ (GHOST), financiran sredstvima iz programa Obzor 2020, razvija inteligentan sustav za vozila, koji oprema postojeće vozne parkove javnog prijevoza s kamerom s integriranim Galileo sustavom (Galileo je globalni navigacijski satelitski sustav koji razvija Europska

unija) i povezuje ih s web portalom. Sustav automatski bilježi fotografije unaprijed definiranih točaka interesa temeljenih na točnoj poziciji vozila. Sve slike šalju se u server za obradu, koji je sposoban otkriti anomalije poput rupa na cesti ili pregorjele ulične svjetiljke. Sustav tada koristi web portal kako bi o tim nalazima izvijestio nadležne službe.⁴⁹ Koordinator projekt je TILEPIKOINONION KAI PLIROFORIKIS ANONYMI iz Grčke, te u projektu sudjeluje još šest organizacija: ALPHA UK, IRIDA, A.T.I. Trasporti Interurbani, ISMB (Istituto Superiore Mario Boella), Arriva Litas doo Pozarevac i BGW DOO. Vrijednost projekta je 1.191.000 eura, dok Europska unija sudjeluje sa 875.062 eura. Projekt je započeo 1. siječnja 2015. godine, a završio je 31. prosinca 2016. godine. Projekt je prijavljen na natječaj H2020-Galileo-2014-1 čiji je cilj razvoj inovativnih aplikacija za sistemsku navigaciju u svim sektorima, oslobađanje potencijala razvijenih aplikacija kroz međunarodnu suradnju, podizanje svijesti o satelitskoj navigaciji, izgradnja kapaciteta i/ili promotivnih aktivnosti i razvoj inovativnih aplikacija s komercijalnim potencijalom u kojima ključnu ulogu imaju mala i srednja poduzeća. Projekt je iz područja znanosti i tehnologije.⁵⁰

ACROSS - Centre of Excellence for Autonomous and Cooperative Robotic Systems

Globalni cilj projekta ACROSS je uspostava Istraživačkog centra izvrsnosti za napredne kooperativne sustave na FER-u koji će djelovati kao svjetski relevantan istraživački centar integriran u europski istraživački prostor i kao središte suradnje akademske zajednice i industrije u Republici Hrvatskoj u području kooperativnih sustava koji se odnose na robotiku, umrežene ugradbene sustave i sustave obnovljivih izvora energije. Primjene su kooperativnih sustava brojne: napredna fleksibilna proizvodnja, automatizacija ureda i doma, sustavi obnovljivih i održivih izvora energije, transport i logistika, zdravstvena skrb, pomoć ljudima s posebnim potrebama, nadzor i zaštita prostora i vitalnih objekata (npr. rano otkrivanje i učinkovito gašenje požara, zaštita rafinerija, elektrana, dalekovoda, naftovoda, plinovoda, zračnih luka, brodskih luka), otklanjanje šteta i spašavanje ljudi nakon katastrofa itd.⁵¹ Koordinator projekta je Fakultet elektrotehnike i računalstva iz Zagreba koji ima još dva partnera. Ukupna

⁴⁹ Civinet, Dobra praksa iz EU, <http://civinet-slohr.eu/primjer-dobrog-projekta-iz-programa-obzor-2020-kojim-se-razvija-pametni-javni-prijevoz-slo/>, (pristupljeno 26. rujna 2017.)

⁵⁰ Europski fondovi, Aplikacije u satelitskoj navigaciji – Galileo, <http://europski-fondovi.eu/content/aplikacije-u-satelitskoj-navigaciji-galileo>, (pristupljeno 17. studenog 2017.)

⁵¹ Petrović, I., Europska unija financira projekt ACROSS, <https://www.fer.unizg.hr/news/31666/hitPR.pdf>, (pristupljeno 26. rujna 2017.)

vrijednost projekta je 399.937 eura kojeg u potpunosti financira Europska unija. Projekt je prijavljen na natječaj H2020-WIDESPREAD čiji je cilj potpora aktivnostima koje uključuju razvoj suradnje između pojedinaca i znanstvenih institucija s ciljem poboljšanja rada nacionalnih kontakt osoba.

6. ZAKLJUČAK

U ovom diplomskom radu vidjeli smo koji su ciljevi Europske unije za trenutno razdoblje. Neki od ciljeva Europske unije su: 20 milijuna manje ljudi izloženih siromaštvu, postotak ranog napuštanja školovanja ispod 10%, te ulaganje u istraživanje i razvoj na razini od 3% GDP-a EU. Europska unija tako postavljenim ciljevima i prioritetima želi povećati svoju konkurentnost te postati globalni lider. Upravo zbog navedenih razloga uviđa se važnost programa Obzor 2020 koji bi trebao pridonijeti gospodarstvu na način da osigura sredstva za financiranje istraživanja, razvoja i inovacija. Obzor 2020 ima najveći proračun za istraživanje i inovacije od 80 milijardi eura. Tijekom analize dolazi se do zaključka kako je Obzor 2020 uspješniji od programa FP7. Obzor 2020 je u prve dvije godine ima stopu uspješnosti od 11,8 %, dok je stopa uspješnosti programa FP7 iznosila 20%. Stopa uspješnosti Obzora 2020 pokazuje kako je pristiglo puno kvalitetnih projektnih prijedloga. Nadalje, tijekom sedmogodišnjeg razdoblja programa FP7 pristiglo je ukupno 135.000 projektnih prijedloga, dok je u dvije godine Obzora 2020 pristiglo oko 76.427 prijedloga. Većoj razini pristigli projektnih prijedloga može se zahvaliti jednostavnijoj arhitekturi i procesima, te tome što je bitno smanjena administracija u odnosu na program FP7. U dvije godine ukupno je potpisano 9.087 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, što uključuje 37.086 sudionika. Ukupan financijski doprinos iznosi 15.9 milijardi eura. Najveći udio ima Velika Britanija, a slijede je Njemačka i Španjolska. Nadalje, u okviru programa Obzor 2020 zacrtan je cilj da minimalno 40% evaluatora budu žene. Cilj još nije postignut, ali zabilježen je pozitivan trend (u 2015. godini 38,7% žena evaluatora). Također, jedan od ciljeva Obzora 2020 je da udio financijskog doprinosa EU malim i srednjim poduzećima iznosi minimalno 20%. Cilj je postignu jer su mala i srednja poduzeća u dvije godine primila ukupno 23,7% sredstava. Uzimajući cjelokupnu analizu u obzir dolazi se do zaključka kako je Obzor 2020 izrazito uspješan u prve dvije godine funkcioniranja. Obzor 2020 ima pozitivan trend u gotovo svim kategorijama praćenja, jer u prve dvije godine ima 76.427 projektnih prijedloga, dok FP7 u sedam godina trajanja ima svega 135.000 prijedloga, smanjen je Time to grant, povećano je učešće žena evaluatora, te je odobreno 16,15 milijuna eura odnosno ukupan financijski doprinos potpisanih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iznosi 15.9 milijardi eura.

7. SAŽETAK

Cilj ovog rada je analizirati prve rezultate programa Obzor 2020, te ih usporediti sa programom prethodnog razdoblja – FP7. Prva razlika odmah se uočava u proračunu. Proračun programa FP7 iznosio je 50,5 milijardi eura, dok je proračun programa Obzor 2020 iznosi 80 milijardi eura. U sklopu programa FP7 pristiglo je ukupno oko 135.000 projektnih prijedloga sa stopom uspješnosti od 20%, dok je u prve dvije godine funkcioniranja programa Obzor 2020 pristiglo 76.427 projektnih prijava sa stopa uspješnosti od 11,8%. Prosjek stope uspješnosti EU za dvije godine iznosi 13%, dok Hrvatska ima 9,5%. Nadalje, ukupno iznos zatraženih sredstava u prve dvije godine iznosio je 125,4 milijuna eura od kojih je odobreno 16,15 milijuna eura.

U sklopu programa Obzor 2020 ukupno je potpisano 9.087 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, što uključuje 37.086 sudionika. Ukupan financijski doprinos iznosi 15.9 milijardi eura. Nadalje, cilj Obzora 2020 je da udio financijskog doprinosa EU malim i srednjim poduzećima iznosi minimalno 20%.

Analiza pokazuje kako su pojedini ciljevi Obzora 2020 ispunjeni. Također, program je uspješniji od svoga prethodnika jer u prve dvije godine ima 76.427 projektnih prijedloga, dok FP7 u sedam godina trajanja ima svega 135.000 prijedloga, smanjen je Time to grant, povećano je učešće žena evaluatora, te je odobreno 16,15 milijuna eura u dvije godine, za razliku od programa FP7 gdje je odobreno 44 milijuna eura u sedam godina.

Ključne riječi: Obzor 2020, Europa 2020, FP7, programi EU

8. SUMMARY

The main goal of this paper is to analyse the first results of the program Obzor 2020 and to compare these results with the previous period – FP7. The first difference to notice is the budget. FP7's budget was 50.5 billion Euros, while Obzor 2020's budget was 80 billion Euros. In the first two years of FP7's work 135.000 project proposals had arrived with a success rate of 20%, while there were 76.427 project proposals in two years of Obzor 2020's work with a success rate of 11.8%. The average two-year success rate for the EU is 13% while Croatia has got a success rate of a 9.5%. Furthermore, the total amount of requested resources in the first two years was 125.4 million Euros of which 16.5 million was granted.

There were 9.087 grant agreements that were signed within the program Obzor 2020 which includes 37.086 participants. The total financial contribution was 15.9 billion Euros. Furthermore, the goal of Obzor 2020 is for small and middle-sized companies to have a minimum financial contribution of 20%.

Analysis shows how some of Obzor 2020's goals are fulfilled. Also, the program is more successful than its predecessor because it has 76.427 project proposals while FP7 had 135.000 proposals over the course of seven years. Also, the "Time to grant" is shorter, there are more female evaluators and 16.5 million Euros were granted in two years unlike the 44 million Euros granted within the FP7 program.

Key words: Horizon 2020, Europe 2020, FP7, EU programmes

LITERATURA

1. Akamai's (2014) , State of the Internet Q4 2013 Report, Dostupno na: <https://www.akamai.com/us/en/multimedia/documents/state-of-the-internet/akamai-q4-2013-state-of-the-internet-connectivity-report.pdf> , (pristupljeno 16. studeni 2017.)
2. Civinet, Dobra praksa iz EU, Dostupno na: <http://civinet-slohr.eu/primjer-dobrog-projekta-iz-programa-obzor-2020-kojim-se-razvija-pametni-javni-prijevoz-slo/> , (pristupljeno 26. rujna 2017.)
3. Consilium - European Council, Proračun EU-a za 2017, Dostupno na: <http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/eu-annual-budget/2017/> (pristupljeno 17. studeni 2017.)
4. Drljača, D. , *Vodič kroz program Horizont 2020*, 2015, Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/290429918_Vodic_kroz_program_Horizont_2020_prvi_dio , (pristupljeno 19. rujna 2017.)
5. Europa Commision, Sixth FP7 Monitoring Report, 7. kolovoza 2013., Dostupno na: http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7_monitoring_reports/6th_fp7_monitoring_report.pdf , (pristupljeno 18. rujna 2017.)
6. European Commision (2007), FP7 in Brief, Dostupno na: https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-inbrief_en.pdf (pristupljeno 22. siječanj 2018.)
7. European Commision (2010), Borba EU-a za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:em0046&from=EN> (pristupljeno 22. siječanj 2018.)
8. European Commision (2010), Program obrazovanja i vještina za mlade ljude, Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ef0024&from=EN> (pristupljeno 22. siječanj 2018.)
9. European Commision (2010), The Seventh Framework Programme, Dostupno na: https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_en.pdf (pristupljeno 22. siječanj 2018.)

10. European Commission (2010), EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC2020> (pristupljeno 22. siječanj 2018.)
11. European Commission , Horizon 2020 Annual Monitoring Report 2015, 21. studenog 2016. , Dostupno na: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/horizon-2020-monitoring-report-2015> , (pristupljeno 23. rujna 2017.)
12. European Commission, Factsheet: Horizon 2020 budget, 25. studenoga 2013., Dostupno na: https://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/press/fact_sheet_on_horizon2020_budget.pdf , (pristupljeno 22. rujna 2017.)
13. European Commission, Horizon 2020 Two years on, 2016., Dostupno na: https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/h2020_2-years-on_brochure.pdf, (pristupljeno 24. rujna 2017.)
14. European Commission, Strategija Europa 2020, Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hr, (pristupljeno 16. studeni 2017.)
15. European Commission (2013), Budgets, Dostupno na: https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=budget, (pristupljeno 18. rujna 2017.)
16. European Parliament (2017), Prihodi Unije, Dostupno na http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuid=FTU_1.5.1.html (pristupljeno 17. studeni 2017.)
17. European Parliament (2017), Višegodišnji financijski okvir, Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuid=FTU_1.5.3.html (pristupljeno 17. studeni 2017.)
18. Europska komisija (2014), Digitalna agenda za Europu, Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Digitalna%20agenda%20za%20Europu.pdf> (pristupljeno 22. siječanj 2018.)

19. Europska komisija (2014), Horizon 2020 – ukratko, Dostupno na: <https://publications.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/ff01eb01-755b-4401-95be-6a10701c6d28> (pristupljeno 22. siječnja 2018.)
20. Europski fondovi, Aplikacije u satelitskoj navigaciji – Galileo, Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/content/aplikacije-u-satelitskoj-navigaciji-galileo> , (pristupljeno 17. studenog 2017.)
21. Europski fondovi, BRAINCI, Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/content/brainci-neural-basis-auditory-processing-young-congenitally-deaf-subjects-cochlear-implants> , (pristupljeno 17. rujna 2017.)
22. Europski fondovi, ERNEST, Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/content/ernest-european-research-network-sustainable-tourism> , (pristupljeno 17. rujna 2017.)
23. Europski fondovi, Western Balkan Countries INCO-NET, Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/content/wbc-inconet-western-balkan-countries-inco-net-zemlje-zapadnog-balkana-inco-net> , (pristupljeno 17. rujna 2017.)
24. Kresner – Škreb, M. (2009): *Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj*, Vol.33, br.3, Zagreb, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/74965>, (pristupljeno 16. rujna 2017.)
25. Maletić, I. et al., *EU projekti – od ideje do realizacije*, Zagreb, TIM4PIN, 2016.
26. Ministarstvo nauke Crne Gore, Vodič za FP7 program, Dostupno na: www.mna.gov.me, (pristupljeno 17. rujna 2017.)
27. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obzor 2020, Dostupno na: www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020 , (pristupljeno 18. rujna 2017.)
28. Petrović, I., *Europska unija financira projekt ACROSS*, Dostupno na: <https://www.fer.unizg.hr/news/31666/hitPR.pdf> , (pristupljeno 26. rujna 2017.)
29. Sveučilište u Zagrebu, Sedmi okvirni program, Dostupno na: <https://projects.unizg.hr/fp7> , (pristupljeno 17. rujna 2017.)
30. Tufekčić, M. i Tufekčić, Ž., *EU politike i fondovi 2014-2020*, Zagreb, Plavi partner, 2013.

POPIS GRAFOVA, TABLICA I SLIKA.....

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Ulaganje u istraživanje i razvoj prije krize (% GDP-a).....	2
Graf 2: Stopa zaposlenosti starijih radnika (55 - 64 godine)	3
Graf 3: Prosječna brzina interneta (mbps) u 2013. godini.....	7
Graf 4: Prosječna brzina interneta (mbps) u 2016. godini.....	8
Graf 5: Udio u ukupnim prihodima u 2015. godini.....	12
Graf 6: Proračun 2014. - 2020. po naslovima	14
Graf 7: Proračun programa FP7 po godinama (u milijardama eura).....	18
Graf 8 : Proračun programa FP7 po programima i potprogramima (u milijunima eura)	19
Graf 9: Udio programa u ukupnom proračunu	19
Graf 10: Kretanje proračuna po programima i potprogramima (u milijunima eura) .	20
Graf 11: Proračun okvirnih programa za istraživanje i razvoj (u milijardama eura) .	21
Graf 12: Broj prijavljenih i prihvaćenih projektnih prijedloga programa FP7	22
Graf 13: Broj podnositelja zahtjeva	23
Graf 14: Odnos broja prijave i broja podnositelja zahtjeva.....	24
Graf 15: Prihvaćeni projektni prijedlozi po programima	24
Graf 16: Broj prijava i broj prihvaćenih projektnih prijedloga po vrsti organizacije	26
Graf 17: Ukupan podnositelja zahtjeva i podnositelja u prihvaćenim prijedlozima po kategoriji zemalja	27
Graf 18: Traženi financijski doprinos Europske unije po prihvaćenim prijedlozima (u milijunima eura)	28
Graf 19: Prosječna stopa uspješnosti zatraženih sredstva Europske unije za zemlje članice	28
Graf 20: Ukupan iznos doprinosa Europske unije u prihvaćenim prijedlozima (u milijunima eura)	29
Graf 21: Učešće žena u FP7 projektima	30
Graf 22: Proračun okvirnih programa za istraživanje i razvoj.....	42
Graf 23: Proračun po prioritetima Europske unije	42
Graf 24: Usporedba proračuna između programa FP7 i Obzor 2020, te stopa rasta	43

Graf 25: Broj zaprimljenih i prihvaćenih projektnih prijedloga Obzora i FP7	44
Graf 26: Odnos zatraženih i odobrenih sredstava Europske unije (u milijunima eura)	45
Graf 27: Broj zahtjeva za financiranje po zemljama članicama.....	46
Graf 28: Broj zahtjeva za financiranje na milijun stanovnika.....	47
Graf 29: Postotak udjela u ukupnom broju zahtjeva	47
Graf 30: Broj podnositelja zahtjeva po vrsti organizacije	48
Graf 31: Udio prihvaćenih prijedloga	49
Graf 32: Stopa uspješnih prijava po državama članicama.....	49
Graf 33: Stopa uspjeha: Usporedba FP7 i Obzor-a	50
Graf 34: Stopa uspjeha po vrsti organizacije	51
Graf 35: Udio sudjelovanja u potpisanim ugovorima o bespovratnim sredstvima po zemljama članicama EU: Obzor 2020 u usporedbi s FP7.....	52
Graf 36: Time to Grant Obzor-a 2020 i FP7 u danima.....	53
Graf 37: Financiranje EU po stanovniku za zemlje članice (u eurima).....	54
Graf 38: Udio financijskog doprinosa EU po vrsti organizacije	54
Graf 39: Udio financijskog doprinosa EU malim i srednjim poduzećima	55
Graf 40. Odnos novih i iskusnih prijavitelja	56
Graf 41: Broj prijava za SME instrument po državi članici EU	57
Graf 42: Stopa uspješnosti za SME instrument po državi članici.....	58
Graf 43: Odnos novih i iskusnih evaluatora	58
Graf 44: Postotak žena evaluatora	59

POPIS TABLICA

Tablica 1: Višegodišnji financijski okvir prilagođen za 2017.....	13
Tablica 2: Broj potisanih ugovora, nositelja i visina financiranja Europske Unij po programima	25
Tablica 3: Financiranje malih i srednjih poduzeća iz FP7 od 2007. do 2013	30

POPIS SLIKA

Slika 1: Struktura programa Obzor 2020	34